

Muusikaleht

G. Reindorff. 1935

BENNO HANSEN

No. 4

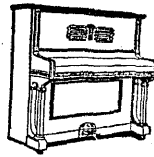
Aprill

1936

Helikunstnike aadresse

Tallinn:

- Arder, A.**, konservat. lauluõpetaja, ooperilaulja, Toompuiestee 4—8
- Bölauf, Rita**, konsevat. itaalia keele õpetaja, grupid ja eratunnid, Tallinn, Konservatoorium ja Nõmme (Rahumäe), Raudtee tn. 10, tel. 520-45.
- Einer, Helmi**, ooperilaulja, konservatooriumi lauluõpetaja, „Estonia“ teatri-maja, tel. 460-37.
- Genz, Harry**, klaverisolist, klaveriõpetaja, muusikateooria, S. Tatari 10—12.
- Kapp-Rukteschei'i muusikakool**, klaver, laul, viiul, cello, Vene tn. 16—6.
- Hellat-Lemba, L.**, konservatooriumi vanem lauluõpetaja, ooperilaulja, Imanta tn. 3—4, tel. 464-84.
- Koch, Thekla**, klaverisolist, saade, tunnid, Vismari 26—7.
- Lamp, Kari**, cellokunstnik, tunnid, S. Tartu mnt. 15—5, tel. 313-70.
- Redlich, Arvid**, klaverisolist, saatja, tunnid, Pilkk 31—2.
- Tamm, Aino**, laulukunsti stuudio, Tina tn. 23—20, tel. 302-40.
- Tenno Vironi**, laulja ja lauluõpetaja, Jakobsoni 4—7.
- Vaks, Julius**, trompetist, konservatooriumi inspektor, Falkpargi tn. 18—7.
- Nõmme:**
- Järv, Ida**, kontsertlaulja ja lauluõpetaja, Nõmme-Hiiu, Kõie tn. 12/33, tel. 522-72.

Klaveritööstus
K. SAAR

S. Juhkentali 10-a.
Telefon 457-01.

Soovitab
olse töökojast

PIANIINOSID,

mis kõlalt ja vastupidavuselt täieliselt võrdsed välismaa kuulsamate firmade omadega. Parimaks tõenduseks — ostud ja soovitud muusikatundjailt.

ILMUS:

„Eesti Laul nr. 9“

M. SAAR:

„Õpetus pruudile ja peigmehele“

LAULJATE LIIDU
KIRJASTUS

MUUSIKALEHT

1936. XIII AASTAKÄIK.
(Noodilisaga)

TELLIM. VASTUVÕTT AVAT.

<i>E. Lauljate Liidu liikmeile — aastas</i>	<i>Kr. 2.—</i>
<i>Teistele</i>	<i>„ 2,25</i>
<i>Välismaale</i>	<i>„ 4,50</i>
<i>E. Lauljate Liidu liikmeile poolaastas</i>	<i>Kr. 1.—</i>
<i>Teistele</i>	<i>„ 1,15</i>
<i>Välismaale</i>	<i>„ 2,30</i>

ILMUB 10 KORDA AASTAS
TELLIMISI VÕTAVAD VAS-
TU KÕIK POSTIASUTUSED

TOIMETUSE JA TALITUSE AADRESS:
TALLINN, LAI T. 7. TELEFON. 431-82

SISUKORD:

Mõtteid koorilaulude ettekandest — E. Vörk.
Algpäraste koraalide soetamisest ja levitamisest — A. Kasemets.
Tähelepanekuid ja märkm. pillikooride arenemise kohta — J. Vaks.
Kuidas toimub hääle koolitamine — V. Blossfeldt.
Hubert Antoni õpingust Londonis. Mis uudist Riigi Ringhäälingus. B. Hansen'i 25-aastase muusikateguse juubel.
M. Lüdigi 40 a. avalikku muusikalist tegevust.
Käesoleva „Muusikalehe“ noodilisa. Muusikakirjandust: Unsi laule nais- ja meeskoorile — V. Leemets; J. Aaviku „Capriccio“ klaverile — Th. Lemba.
Oper ja kontserdid.
Lauljate Liidu teateid kooridele.
Meeskooride elu.
Muusikud reisudel, vestelisi märkmeid.
Mitmesugust, illustatsioone, nalju.

muusikaleht

Enn Võrk

Mõtteid koorilaulude ettekandest

Tihti kuuleme publiku arvamusi meie koorilaulu loojate kohta, et nad oma toodangus küllaldaselt ei arvesta ühelt poolt lauljaid ja teiselt poolt kuulajaskonda. Kas on laul liiga raskelt säetud koorile, või harrastatakse erinevat muusikastiili, mis vastuvõtmatu või raskesti nauditav kuulajaskonnale. On kuulda hääli, et helilooja peaks lähenema kuulajaskonnale, kuid niisama hästi võiksime ütelda, et kuulajaskond ise peaks lähenema heliloojale ja aru saama tema püüetest ning sihtidest, kui ta tahab võtta osa eesti muusika arengust ja muusikakultuuri elust. Meie koorilaulu arengu häll, võrreldes teiste muusika-aladega, ulatub kaugesse minevikku. Esimesed laulupeod ja võistluslaulmised on nagu tähised koorimuusika arenemise astmel. Viimase aja koorilooming oma mitmekülgsusega nii vormis kui sisus on tingitud olukorra, kus koorilaulu arengut saavad kanda peamiselt üksikud, enam arenenud koorid, sest masskooridel tehnilised raskused on tihti komistuskiviks laulu väärikal esitamisel. Kahjuks on laulukoore tasapinda püütud tõsta sellega, et pakutakse meie laulukooridele tehniliselt liig raskeid teoseid. Selle tagajärjel on ettekannete viimistlus nii mõndagi soovida jätnud ja kuulajaskond on pidanud leppima koorilaulu ettekandega, mis jätab ta külmaks. Kuid oleme pannud tähele, et mõnikord ka hää ettekanne ja väärtuslik koorilaul ei mõjuta meie ä capella kontsertidel kuulajaskonda. Millega on see seletatav?

Meie teame, et koorilaul on üks neist muusikavormi aladest, kus heli ja sõna annavad teatava kooskõla. Sõnaga piiritleme mõtte, tegevuse, ruumi ja aja mõisteid, helidega aga nende sügavamaid meeoleolu varjundeid. Koorilaulu loominguks leiame terve rea laule, kus meeoleolu kalduv esijoones helikooskõlale ja rütmi iseärasustele ja sõna sääljuures on ainult hääldamise abinõuks, et silpide abil tuua esile värvikaid kooskõlasid ja panna rõhku puht-muusikalistele efektidele. Kuid heliloominguks leiame ka niisuguseid koorilaulu, kus sõna mõiste ja meeoleolu on mitte ainult aluseks muusikalise väljendusele, vaid kus sõna ja heli piisivad omavahel tihedas ühenduses ning loovad terviku, mida raske teineteisest lahutada. Tekib küsimus, kuidas suhtub koorilaulja ühe või teise liigi kooriteoste laulmisse ja kuidas kuulaja nende ettekannetesse.

Siinkohal peame kahjuks märkima, et meie laulukultuur, mis suurel määral tingitud üldisest muusikakultuurist, ei ole veel niivõrd kõrge, et koorid ei tarvitseks laule õppida n.-ü. tuupimise teel. Meie võime küll sellega uhkustada, et meil on palju koore ja palju lauljaid, kes armastavad tihti võtta osa selleks korraldatavatest laulupidudest ja laulupäevadest, aga häid koore, kõrge kultuuriga lauluorganisatsioone leidub meil kahjuks kaunis vähe. Sagedasti satume nähtele, kus ei juhita küllaldaselt tähelepanu sellele, millise meeoleolu omavad sõnad, millele helilooja on loonud muusika. Tingitud on see

sellest, et tähelepanu koondub enam tehnilisele küljele. Alles viimastel harjutustel, kui oskuslikud raskused ületatud, hakkab laulja taipama, millist meeleolu nõuab sõnaline osa, ja siis kuulab ta hoolsamini koorilaulu, mis väljendub helides. On teada juhuseid, kus laulja alles pärast kontserti oma muljeid ühe või teise laulu kohta suudab avaldada. Üks on aga kindel: tõsine koorilaulja varem või hiljem otsib ja leiab seda kooskõla, mis valitseb, või vähemalt peaks valitsema koorilaulu sõnade ja heli vahel.

Teisiti aga suhtub kuulaja koorilaulusse meie ä capella kontsertidel. Meil leidub vähe neid lauljaid ja neid koore, kes sõnade hääldamisele panevad niivõrd rõhku, et sõnad helidesse ei upuks ja kuulates koorilaulu ettekandeid neid suurema pingutuseta saab eritleda. Olukord on kooril palju raskem kui üksikul lauljal või solistil, sest kaashäälikud tuhmuvad kergesti, kui neid hääldavad mitmed isikud kooris. Teatavasti on see tingitud omadusist, mis seletatav interferentsiga ja ka rütmi ebatäpsusega. Lisaks neile on enamus koorilaule viimaseaja heliloomingus säetud nõnda, et iga häälerühm laulab iseseisvat teksti, mis tunduvalt segab üldist arusaamist sõnadest nende ettekannetel koorilaulus.

Meie nimekamate kooride kontsertidel võimaldatakse ettekantavate laulude sõnadega tutvumeda trükitud tekstiraamatute abil. Kahjuks ei lahenda see täiel määral küsimust, kuidas otstarbekamalt tutvustada kuulajaid ettekantava palaga. Harilikult jälgitakse sõnu alles ettekande ajal, kuid siis läheb kaduma palju muljeid ettekannetest. Kas ei ole meie ä capella kontsertidel üheks takistuseks ettekandjate ja kuulajate vahelise vaimse sideme puudumine, ega olda küllalt tuttav ettekantavate koorilaulude sõnalise osaga ja selle muusika stiiliga, mida käsitanud helilooja. Sel juhul ei ole kuulaja küllalt suuteline elama kaasa meeleolule, mida tahetakse pakkuda. Erandiks on need laulud, mis korduvalt kavas olnud, mis üld-

joontes juba tuttavad ja millede ettekanded alati võetakse vastu palju soojemini kui esiettekanded või harvemini kuulud koorilaulud.

Arvestades asjaolu, et koorilautumusika on rippuv sõnadest, millele ta loodud, arvan, et ei teeks halba, kui neid sõnu tutvustataks kuulajale. Iga koorilaulu eel peaks kuulaja, samuti nagu lauljagi olema tuttav: 1) ettekantava koorilaulu meeleolu sisuga ja 2) muusika stiiliga. Ta peaks olema n.-ü. vastavalt häälestatud, siis alles suudab ta täiel määral elada kaasa ettekantava koorilaulu tõlgitsusele. See oleks läbiviidav vahest nii, et kontserdil iga koorilaulu ettekande eel (vähemalt nende esiettekannetel) mööduka ja stiilse selgitusena iseloomustaks luuletaja ning helilooja suhtumist ettekantavasse palasse. Nõnda kuulajaskond tervikuna tutvuks üldjoontes selle meeleoluga, mida hiljem koorilaulu muusika ainult täiendab ja süvendab. Ühtlasi on siis kuulajal kergem ka orienteeruda, kas helilooja või koorijuht on suutnud tabada seda närvi, mida nõuab vastava laulu sisu või sellele loodud muusika. Sel juhul sõnade sisu ettekanne ei tohiks sündida deklamatsiooni kui niisuguse huvides, vaid sõnade tutvustamine ühes muusikalise stiili ja vormi iseloomustamisega olgu teatavais raames, mis oleks nagu sissejuhatuseks koorilaulu muusikalisele ettekandele.

Niisugune meeleolu ettevalmistus on tarviline mitte ainult kuulajale, vaid ka koorilauljale endile, sest teinekord on väga raske ühest laulu meeleolust minna üle teisele, kui kavas leidub rida koorilaule, nagu tavalisesti meie ä capella kontsertidel. Sel juhul kaoks ära ka tarve tervet auditoriumi valgustada täisvalgusega. Hämaruses on ju kergem meeleoludele elada kaasa ja tähelepanu koonduks enam ettekantavatele paladele.

Ehk võimalduks seeläbi kuulajate ja ettekandjate vahel luua tihedamat vaimset sidet, mis on tarviline igale kunstilisele avaldusele.

Anton Kasemets

Algupäraste koraalide soetamisest ja levitamisest

Oleme iseseisvuse aastail nii mõnelgi alal teinud läbi ulatusliku protsessi vabanimiseks võrastest mõjudest ja selle asendamiseks iseseisva vaimukultuuriga. Nii, näiteks, on meie koorilaul, mis püsis kaua ja visalt võrastes sõiduvetes, vabenenud säält tänapäevaks peagu täielikult ja siirdunud omaloomingu kodustele radadele. Sedasama võime märgata ka paljudel teistel aladel: kõikjal avaldub ilmne tung ja rühk rahvusliku omakultuuri poole.

Kus meie aga tammume endiselt võõraid radu, on meie luteri kirikulaul — koraal. Siin püsime tardunult Saksast laenatud lauluvara küljes kinni ning jätkame palve- ja tänuhelide saatmist oma jumala poole võrastel viisidel, nagu seda tegid meie esivanemad ajal, mil meil puudus veel oma iseseisev muusikakultuur. Tundub, et meie kirikulaul on jäänud täiesti puudutamata sellest suurest sisemise ümbersündimise protsessist, mis on toimunud meie rahva vaimses ilmes ja mentaliteedis iseseisvuse aastate kestel ning annud sellele sootuks uue mõtte ja sisu.

Soomes, Rootsis, Norras ja teistes protestantlikes maades, isegi Saksamaal eneses on vanade standart-koraalide kõrval tarvitusel suurel hulgal uusi algupäraseid koraale, mis ilmestavad nende rahvaste kirikulaulu nende oma rahvusliku vaimuga ja annavad sellele sooja kodususe tunde.

Meie kirik püsib aga kivinenult vaid nende saksa viiside juures, mida sisaldab meil juba saja aasta eest tarvitusele võetud Punschel'i koraaliraamat, ilma et oleks katsutudki tuua nende kõrvale mingit värskendust.

Tõsi küll — Punschel'i koraaliraamatu järele meil tarvitusel olevate kirikulaulude hulgas on rohkesti selliseid, mis oma muusikalise väärtuse ja sügava usulise

mõju poolest on otse klassikalised ja sel-listena moodustavad asendamatu raudvara luteriusu kirikulaulule. Nii oleks raske mõtelda meie kirikulaulu ilma selliste sügavamõjuliste koraalideta, kui seda on: „Üks kindel linn ja varjupaik“, „Eks mu kohus tänu teha“, „Võta nüüd Issandat“, „Oh Jeesus, Sinu valu“, „Su poole, Issand, südamest“ ja paljud teised. Need on olnud, püsivad praegu ja jäävad ka tulevikus kaaluvale kohale meie kirikulaulus.

Ent nende klassikaliste koraalide kõrval peaks leiduma küllalt ruumi ka uuemale ja värskemale, tänapäeva eestlase mentaliteedile lähedasemale ja tundeilmale vastavamale laulule, — laulule, mis tooks meie saksapärasusse tardunud kirikulaulu kodusust, teeks ta rahva hingele omasemaks ja nihutaks ta lähemale ka neile, kes muidu tunnevad vähe huvi kiriku ja ta laulu vastu. Nende soetamiseks ja rahva hulka juhtimiseks ei ole aga seni võetud ette midagi nimetamisväärset. Ometi osutub see otse hädavajaliseks, kui ei taheta, et meie kirik ja ta laul jäävad võõraks neile, kes tahavad kõnelda oma jumalaga koduseil lihtsail ning hingele lähedasil sõnul ja viisil. Selles ei ole vist küll kellelgi põhjust kahelda.

Kuid kuidas seda teha?

Lauljate Liit, säädnud omale ülesandeks koorilaulu vabastamise võrastest mõjudest ja juhtimise rahvusliku omaloomingu radadele, asus ühelt poolt ergutama meie heliloojaid uute laulude loomisele sellekohaste võistluste, ostude ja valmisloomingu kirjastamise kaudu ning teiselt poolt juhtima seda loomingu kooride ja laulupidude-päevade kaudu otseselt rahva hulka. Ja tulemused? Tulemused on sellised, et algupärane koorilooming on kasvanud iseseisvuse aastail sedavõrd rikkalikuks ja võitnud omale kooride repertuaaris sedavõrd kaaluva koha, et meie koorilaul võib

kanda praegu täie õigusega rahvuslikema kunstiala nimetust.

Kultuurkapitali Helikunsti Sihtkapital on täie järjekindlusega soodustanud algupärase instrumentaalmuusika rikastumist, ostes, paljundades, trükkides ja säädes muul teel ettekande- ja populariseerimisvalmis värskelt loodud helitöid. Kammermuusikat harrastavad organisatsioonid on korraldanud võistlusi selle-aanrilise algupärase muusikatoodangu loomise õhutamiseks ja hoolitsenud nende ettekandmise ja populariseerimise eest. Koolid on rajanud laulu- ja muusikaõpetamise päämiselt eesti laule ja muusikaloomingule ning võtnud tarvitusele vastavalt koostatud lauluraamatud. Ja tulemused on jällegi ilmselt hääd: noorsugu kasvab üles eesti laulu ja emaloomingu koduses õhkkonnas ning õpib seda hindama ja armastama. Ning riikliku propaganda talituse algatusel on praegu käimas ulatuslik võistlus rahvalike ja hümnitaoliste laulude soetamiseks, mille hääde tulemuste juures pole põhjust kahelda.

Siit tuleks võtta eeskujuga algupärase kirikukoraali soetamise ja levitamise teostamiseks. Asja etteotsa peaks astuma Konsistooriumi juures ellu kutsutud Kirikumuusika Sekretariaat oma teadusliku sekretäri juhtimisel ja arendama selle suurejooneliseks üleriiklikuks aktsiooniks.

Esijoones tuleks muretseda sellekohaste võistluste, tellimiste, ostmiste jne. teel algupärase koraalide jaoks sisult sobivaid ja vormilt kunstiväärtuslikke tekste (luuletusi), mis oleksid suutelised inspireerima heliloojaid väärivate viiside loomisele ja hiljem ka kogudusi neid meeleldi laulma. Senised vaimulikud luuletised on rõhuvas enamusel diletantlikud nii vormilt kui sisu käsitluselt. Vähesed väärtuslikumad tuleksid muidugi kasutamisele.

Asjatundjaist koostatud žürii poolt sobivaiks tunnustatud tekstid tuleksid teha kättesaadavaks heliloojaile muusika loomiseks. Heliloojate ergutamiseks intensiivsemale koraalide loomisele tuleks jällegi kasutada nii tellimiste, võistluste kui ka

otsekohese ostmise meetodeid. Säljuures peaksid olema niihästi teksti kui ka muusika hankimiseks korraldatavate võistluste auhinnad, samuti ka autoritasud tellitud või ostetud laulude eest sedavõrd soliidised, et need virgutaksid ka vanemaid nimekamaid luuletajaid ning heliloojaid koraalide loomisele. Raha selleks peaks meie kirikul juba leiduma.

Sel või teisel viisil hangitud ja asjatundjate-hindajate poolt väärtuslikeks ning sobivaiks tunnustatud koraalid tuleksid paljundada ja kõigile kirikuile ning koolidele üle maa saata kätte.

Uute koraalide tutvustamiseks ja populariseerimiseks kogudustes tuleksid kindlalt fikseeritud tähtaegadel korraldamisele algupärase koraalide pühad, kõigis kirikuis ühel ajal. Igaks selliseks pühaks koguduste laulukoorid õpiksid teatud arvu uusi koraale selgeks, et neid kogudustele laulda ette. Kogudustes, kus puuduvad oma laulukoorid, tuleksid asjale tõmmata ligi teised kihelkonnas tegutsevad laulukoorid. Samuti tuleksid tõmmata kaasa ka kihelkonna piirides asuvad koolid.

Koraalipüha algaks kohe ametliku jumalateenistuse lõppedes, et kõigil kirikulistel oleks võimalus sellest võtta osa. Uute koraalide sõnad peaksid olema trükitult kättesaadavad kõigile osavõtjatele. Selleks nad võiksid olla trükitud eelneud jumalateenistuse laululehtedele, milised valmistaks kõikide kirikute jaoks Konsistoorium.

Esimesel sellisel algupärase koraalide pühäl kirikuõpetaja või koguduse kösterorganist selgitaks koosolijatele esijoones algupärase koraali tähtsust ning annaks siis lühikese ülevaate eesti koraaliloomingust üldse ning eriti õppimisele võetavaist koraalidest. Sellele järgneks uute koraaliviiside praktiline õpetamine kogudusele. See peaks toimuma tavaliste lauluõpetamise meetodide ja võtete kohaselt ning kujunema elavaks ja huvitavaks, kusjuures eeslaulja osa täidaksid ülalnimetatud kooride lauljad ja koolide õpilased, lauldes nüüd muidugi ainult koraali viisi ühe-

Julius Vaks

Tähelepanekuid ja märkmeid pillikooride arenemise kohta

Üldiselt ei saa enam võrreldagi meie pillikooride taset, millega pidime leppima veel esimestel iseseisvuse aastate laulupidudel-päevadel ning enne ilmasõda selle ala harrastuses.

Kuigi oleme teinud silmapaistvaid edusamme muusikalise taseme tõstmises organiseerimise aladel, tundub siiski, et kõik ja kõikjal ei ole veel ikka läinud nii, nagu meie teistel kultuuri eriharrastuse aladel. Ei ole vabanetud nimetamist väärivatest pahedest ja kasutatud kõiki abinõusid nende kõrvaldamiseks; kindlasti võiks saavutada viljakamaid ning tulemusrikkamaid tagajärgi.

Möödunud suvel oli mul juhuseid kuulda mitmete maakondade üksikute ja ühendatud pillikooride esinemisi, tutvuneda nende tööga ning organiseerimisega. Peab otse inestuma, kui palju oleks siin juhtidel veel saata korda samade võimaluste ja materjali piires, mis neil aastaid olnud kasutada. Pea eranditult puudub kõige

häälselt. Selkombel kogudustele tutvustatud koraalid tuleksid võtta järgnevaill pühapäevadel järjekindlalt laulmisele, et nad muutuksid kogudustele täiesti omasteks ja juurduksid rahva hulgas võimalikult tugevasti.

Ka koolides hommikupalvetel tuleks neid võimalikult sageli lauda, et ka meie kasvav noorsugu nendega täielikult harjuks.

Järgnevaill koraalipühadel tuleks samal viisil õppimisele uned koraalid, ja mõne aja möödudes olekski meie kirikus helisema pandud meie oma algupärane koraal, mis tooks meie kirikuteenistusse palju värskest ja armast kodusust.

See aga tuleks kasuks mitte üksi meie rahvuslikule laulukultuurile, vaid ka kirikule enesele.

hädavajalisem: organisatsioon, kord ja korrakindl töö, mis on tähtsamaks aluseks soodsate töötingimuste loomiseks.

Ma toon siin esile üksikud juhud ja pööran tähelepanu neile väärnähetele. Pärnu laulupäevale 1934. oli end annud üles kogukas hulk Pärnumaa koore, peopäeva proovile Pärnu olid neist. Iimunud umbes pooled, ainult üks pillikoorest oli talitanud korrektselt ja teatanud oma eemalejäämisest (ei ole ju veel ühelegi koorile tehtud esinemist sunduslikuks). Ülejäänud organisatsioonid ei võtnud vaevaks oma eemalejäämisest kõssatagi. Üks kohalik pillikoorijuht teatas peopäeva harjutusel, et ei tema ega ta pillimehed polevat teadnud, kus ja millal toimub proov (muidugi oli kavades, mis saadeti juba aegsasti välja, märgitud kõik täpselt). Osa koore ilmus küll oma juhtidega kohale, kuid harjutusel ilmes, et üksikute pillide osad olid nii puudulikult õpitud kätte, et eelproovil, kus paremal juhul saab tegeleda ainult koosmänguga, pillide häälestamise ja puhtmuusikaliste küsimustega, tuli hakata arutama algelisemaid noodiväldete küsimusi. Siin ei tohi süüdistada üksikuid pillimehi, vaid ülimal määral pillikoorijuhte; neil puudus midagi, millest siin rääkida ei taha. Mängupalad ei olnud tehniliselt kooridele ülejökäivad, sest proovil üksikute pillide ja pillirühmade kolme-neljakordsel läbivõtmisel saadi paljudest tehnilistest raskustest hõlpsasti üle. Nähtavasti aga juhid, kes oma pillikoori au eest peavad alati olema valvel, jätsid selle töö lohakuse tõttu tegemata, esitates sellega oma kooriliikmeid nõrgematena kui nad tööpoolest olid. Selle järeldusel pidi publik kuulama madalama väärtusega ettekandeid, kui seda tegelased oleksid tahtnud ja suutnud pakkuda. Umbes samasuguseid nähteid võib märkida Võru-Petseri laulupeo kava täitmiselt ning möödunud Tartumaa laulu-

A. Dargomõzski ooper „Näkineiu“; stseen kolmandast vaatusest.

peolt, kus igatahes ei teadnud oodata sää-
rast korralagedust. Haapsalu meeslaulu-
päevale ülesannud neljast koorist puudu-
sid kolm; kohalik juht oli koguni sõitnud
ära. Kiitusega peab siin mainima üksikuid
koore, kelle abil ja vedamisel siis ka kava
kuidagi esitati. Olgu siin need üksikud ju-
hud toodud selleks, et pillikooride juhid
sellest ka teaksid oma järeldused teha.

Ei saa siin jätta mainimata üht suure-
mat ja kavalt tüsedamat pillikooride ühis-
mängu Vabaduspäeval möödunud suvel
Tallinnas. Tol puhul oli tunda juhtide
tõhusat tööd, ettevalmistust ja organisee-
rimist; tulemustena võib märkida parimat,
mis ühendatud pillikoorid meil varemini
kunagi on annud, inimmaterjal — pilli-
mehed — oli aga täpselt samane kui maa-
või kihelkondade laulupidudel ja -päevadel.

Kui pillikoor on otsustanud võtta osa
mõnest laulupäevast, peost või muust esi-
nemisest ja selleks annud nõusoleku, siis
esmajoones peaks ta asuma ka ülesande

täitmisele, see on — muusikapalade õppimi-
sele, hoolitseks selle eest, et pillid oleksid
vajaliselt häälestatud, tehniline säädeldus
korras ja kõik sobiv teiste kooridega koos
esinemiseks. Ei ole sugugi ülearune, vaid
tungivalt nõutav, et pillimehed oleksid
korralikult — kui võimalik ühesuguselt —
riietatud, ka pillid väliselt peopäeva koha-
selt rõõmsalt helgiks.

Kui pillikooril tuleb käies mängides esi-
neda, ei tohiks jääda lootma hää õnne
pääle, et küllap see ise läheb hästi. Üldse
käigumäng on raskemaid ja nõuab selle-
pärast ka ettevalmistust. On tõesti väga
masendav pilt, kui pillikoor käies liigub
juhuliiku jõuguna, mehed abitult küürus,
ninad nootides ning keegi ei tea, millal
hakata liikuma, millal pilli puhuma, millal
jääda seisma ja pillimängu lõpetada; kõik
on ametis nootide lugemisega ja käimisega,
— tulemus aga eespoolnimetatute. Ka siin
on tarvilik, et juhid mõtleksid tõsiselt sel-
lele asjaolule.

Valter Blossfeldt

Kuidas toimub hääle koolitamine

Järg.

Üldse esineb väga mitmesuguseid lauljatuüpe, sääraseid, kes juba looduse poolt omavad hääles resonantsi, sääraseid, kelle häääl kõlab lamedalt ja resonantsitult ning lõppeks neid, kelle häääl on kare, kuiv, pea täiesti kõlatu ja näib alguses nii kangekaelne, et talle ei saagi nagu läheneda ühegi eelnimetatud parandusvahendiga. Ning tõesti võibki nende abinõudega tuua parandust esimestele hääältele, kuna viimaseid peab enne valmistama ette lõualuu, keele ja kurgu venitus- ja sirutusharjutustega, et jõuda teatavate tulemusteni. Laseb ju lauluõpetajate arvamus kohaselt end kasvatada iga häääl, kuigi mitte just ilusaks, eeldusega, et isik omab vajaliselt kuulmist, rütmitunnet ja muusikavaimu.

Hääle kujundamist tuleb alata ikka keskmises kõrguses toonidest, mitte aga madalaist, milles eksib paljusid õpetajaid. Seeläbi tekitavad liig rasked häääled, mille madalad toonid on tugevad, keskmised nõrgad ja kõrged pea puuduvad. Säärase hääälte juures ei saa rääkida ka registre ühtlustamisest. Tenori- ja sopranihäääled alakuu harjutustega keskmisest „la“-st, mezzosopranid ja baritonid keskmisest „sol“-ist, aldi- ja bassihäääled aga „fa“-st. Seejuures olgu tähendatud, et sisse hingatagu õhku vähe, sest harjutuste üheks sihiks on võimalikult suure tooni saavutamine vähese õhuga. Liig tugeva hingamissurvega ei vabastata tooni mitte kaelalihaste survest, vaid häääl surutakse veel enam kurku. Liig suure hingamissurvega laulja juures ilmneb kaelal ja meekekohil lihaste pingutus, ning veri tõuseb aeglaselt näkku.

Hääält arendatagu 3—4 tooni piirides poolhäälega lauldes, kasutades selleks pehmet pianaot vaba hingamis- ja kaelamuskulatuuriga. Poolhääle pehme hoid aitab kõrvaldada igat valjust ja halba kaaskõla, silub registre vahekohti ja ta-

sandab teed kerge, täiskõlalise, igas kõrguses ühtlase tooniandluse saavutamiseks. Lauluõpetaja peab hoiduma alul kauaväljavate helide laulda laskmisest, kuna need vajavad suurt hingamislihaste elastsust ja täpset tooniandlust, mida ei oma aga ükski õpilane arendamatult.

Säärase harjutustega viibigu õpilane kauemat aega kesk-kõrguses ja võtku siis aeglaselt pooltoonide kaupa juure helisid nii kõrgemalt kui ka madalamalt, et kujuneks aeglaselt ühtlane häääl, kus iga toon asub oma õigel kohal. Seejuures hoidutagu kestvaist harjutustest liig kõrgel või madalal, kuna see pingutab liigselt hääält ning põhjustab detoneerimist. Liig varajane kõrgete helide laulmine ainult kahjustab hääält, sest kuidas saab laulda õpilane kõrget „la“-d, kui ta „sol“ ja „fa“ ei ole ammugi veel õiged.

Nii tulutoov kui on itaalia kool edasi jõudnuile, nii hädaohtlik on ta algajaile, sest ta pöörab päätähelepanu just kõrgete toonide kujundamisele, jättes unarusse keskmised toonid. Itaallane tunnustab naishääältest ainult koloratuur-sopranit ja kontra-alti, kuigi nende vahel asub veel dramaatiline ja müüriline sopran. Igast sopranihäälest püütakse teha koloratuurhäääl, on selleks siis eeldusi või mitte, ning enesestmõistetavalt jääb säärane püüetihiti tagajärjetuks. Et iga häääl, isegi raske bass peab omama teataval määral paindlikkust ja voolavust, seda tõendavad juba bassi-aariad Händel'i „Messiases“, Bach'i h-moll-messis, Haydn'i „Aastaagedes“ jne., kus bassil tuleb sooritada pikki koloratuurkäike, mida ei pea laulma aga mitte ruttu, vaid parajas tempos.

Milline vokaal oleks aga hääle kujundamiseks kõige sobivam? See sõltub ainult õpilase häälelvigadest ja lauluõpetaja hääksarvamistest. Eelkõige olgu aga tähendatud, et vokaal „a“ peab jääma alul

täiesti kõrvale, väga väheste eranditega. Varematal aegadel isegi Itaalias tehti harjutusi ainult „a“-l, kuna ei tuntud veel selle vokaali kõiki mõjusid häälele. Ning see koolitamine kestis tervelt kümme aastat. Praegusaja moodsate vahenditega võib koolitada noort häält palju kiiremalt. Vokaal „a“ kohta üteldi, et ta hoiab lahti kurgu ning on seetõttu sobivaim häälik hääle kujundamiseks. On õige, et „a“ avab kurgu, kuid algajal tõmbab see vokaal kõrisõlme üles, kitsendab häälepilu ja teeb hääle lamedaks. Selle hääliku kohta tähendab Leipzigi lauluõpetaja Müller-Brunnov: „Vokaali „a“ arendamine laiaks säravaks „a“-ks vajab mitmeid aastaid, et seda tohtida iseloomustada õiglaselt. Ta vajab täiuslikuks laulmiseks hoolt kõige enam, mistõttu teda võib õigustatult pidada kõige raskemaks vokaaliks. Tema arendamine primitiivselt „ü-ö-o“-st „a“-ni vajab õpetaja ja õpilase kogu energiat ning on õieti häälekujundamise lõpuresultaadiks“.

Lame, otsekohe juba alul särav „a“ pingutab liigselt häälepaelu, sest tooni taga puudub loomulik õhu- ja rinnatugi. See vokaal ei oma muusikaliselt kergeltsobivat iseloomu ega täiust.

Vokaalid jagunevad üldiselt kahte erinevasse põhivormi ja analoogiliselt ka kahte kõlavärvi:

1) lahtine (lame) vorm, mis omab heleda kõlavärvi, ning 2) kinnine (kitsas) vorm tumeda kõlavärvinguga.

Kui segada nüüd heleda kõlavärviga vokaale samadega tumeda kõlavärviga, saame poolahtise, poolümara vormi ebamäärase kõlavärvinguga. Heledad lamedad vokaalid kõlavad ilma alumise vahenahatoeta ja arendamatu kaarkäiguga, mis väljendub tugevas nina- ja suulaekõlas. Heledate vokaalide tarvitamisel kannatab kõige enam kurk, kuna tumedad vokaalid viivad tühja rakenduspunkti, mistõttu kaelalihased kitsenevad ja jälle tekib hädadohtlik kaelatoon, nagu analoogiliselt heledate vokaalide juures. Pääleselle pingutavad nad liigselt kopsu ja viivad hääle päris „taha“. Segakõlalised vokaalid an-

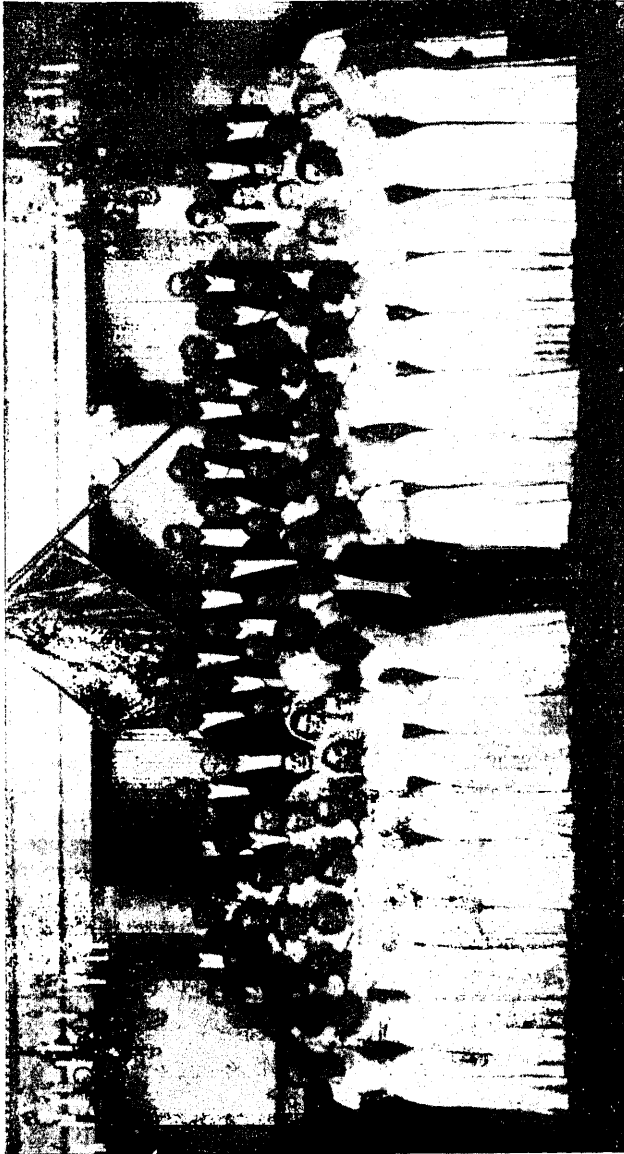
navad toonile poolahtise vormi, avavad kurgu ja seovad pää- ning rinnakõlad. Sellest segatud vormist valitakse tavaliselt ebamäärane segakõla, mis on sobiv vokaalide õigeks kujundamiseks.

Heledaist vokaalidest tuleb hoiduda esimesel aastal, või käsitleda neid suurima ettevaatusega, kuna nad tõmbavad kokku hääleinstrumenti, teevad tooni lamedaks ja kaelas-kõlavaks. Alles siis, kui on õpitud siduma hingamise läbi vahenahatuge päätoega, võib tarvitada neid vokaale. Tumedaist vokaale võib tarvitada alguses vaid siis, kui õpilase hääles esineb küllaldaselt täiust ja pää- ning rinnakõlade vahel ühendust. Toonide arendamine edeneb nii endamisi, et hääli kinnisest vormist läheb üle poolahtisesse vormi. Alles teisel või kolmandal õppeaastal võib tarvitada täiesti lahtist vormi.

Ainult vokaalide täielise läbikoolitamise juures teostub ka täieline registreite harimine. Lameda kõneviisi vokaalvormid, eriti „i“ ja „e“ on tundmatud puhtakujulisele häälesäädmisele. Aastate jooksul areneb alles ü-st ja ö-st kunstipärane „i“- ja „e“-vorm. Kuid muidugi võivad need õpilased, kes juba loomu pooldest omavad hää rinna- ja pääresonantsi, kasutada vokaale „i“-d ja „e“-d häälekujundamiseks, kuid need on vaid erandjuhud.

Vokaalide „o“ ja „a“ kohta olgu tähendatud, et kaua aega ei tehta üldse vahet nende vahel, sest et kinnisest vormist, mis lähedane o-le, areneb alles hele lahtine „a“. Kuna toonirakendus algajale on kergem konsonantidega, siis seotakse vokaalid konsonantide „b“-, „m“-, „n“-, „d“-, „p“-, „v“- ja „j“-ga. Sääraseid silpe harjutatagu mõnda aega, siis alles järgnevad puhtad vokaalid, mida alatakse „h“-ga, kusjuures viimane ei tohi kõlada üle-aruse metsiku õhuvooluna, vaid soojalt ja pehmelt.

Hääldamist tuleb alata, nagu üteldud, keskmistest toonidest. Neid tuleb harjutada seni, kuni naistel kujuneb päänääl, meestel aga „voix-mixte“, mille all ei tule mõelda mitte õhukest toetamatut häält, vaid säärast, mis seisab ühenduses vahe-

Ühispilassegukoor oma kontserdi puhul Tallinnus; keskel juhataja Emm Võrk.

nahatoega. Alles siis, kui on seotud hästi keskmised ja kõrged toonid, püütagu madalamate häälte juures siduda ka rinnatoone. Kõrgemate hääleliikide juures ei saa sellest tähtjast kaua jääda eemale.

On viga püüda tuua häält ette enne, kui ta veel ei hõlju õieti. Esmalt tuleb arendada kindlasti tooni ennast, s. t. resonantsiruumide täiuslikku kõla. Hääle mõtetu ettetoimine teeb hääle vaid väikeseks, kõlatuks ja lamedaks. Alul püütagu saavutada kindel tugi, millele ehitub pääresonants ning nende kahe teguri mõjul tooni vastupõrkekoht.

Kinniseid silpe „bo“, „bö“, „mo“, „mö“ jne. harjutatagu kergelt eesasetsevate huultega, nagu puhutaks tolmu, ning see huultehoid säilitatagu seni, kuni toonid on leidnud oma õige koha pääs. Alles siis mindagu üle loomuliku huultehoiu juurde, kusjuures „a“, „e“ ja „i“ lauldagu laia, veidi naeratava suuga, vokaalid „o“, „u“, „ö“ ja „ü“ aga ovaalselt. Suu olgu hästi lahti, kuid mitte pärani, milline hoid toonid viib välja resonantsist. Piaano-laulmisel on suu veidi enam suletud kui forte juures. Veel kord hoiatan kõrisõlme liig madalale asetamise eest, mis teeb hääle raskeks, mõnikord isegi õõnsaks.

Vokaal „u“ on soovitatav harjutamiseks naistele, millega saavutatakse hääle ümarus ja tõus, kuna poollahtine „ü“ meeshäälele, eriti tenoreile, toob soovitud kõrguse. Väga mõjurikkad on ka konsonandid „m“ ja „n“, mis pika reana vokaalide ees hääldatuna viivad hääle õigesse vastupõrke piirkonda, valmistades ette vokaale säärasel teel kahekordselt.

On õpilane harjutanud sääraselt niid mõned kuud, ilmneb hääles näiline tagasimine, ning õpilane kaebab sageli, et enne õppimist oli hääle palju parem, ulatus suurem ja kõrged toonid kergemini saavutatavad. Seda nimetatakse algavaks häälekriisi-ajaks. Registriküsimus on näidanud, et vokaal-vormid ei ole iseenesest kunagi mitte täiuslikult harmoonilised ja ümarad; samuti nõuab ka kõla oma täiuse saavutamiseks täiuslikku vormi. Lihaseid masseeritakse ja venitatakse niid harjutustega, kuid nad ei allu veel laulja tahetele, mistõttu hääle kõlab karedalt ja lööb kergesti ümber. See ajajärk ei jäta puutumata isegi parimat häält, ning mida vanem on laulja ja mida vigasem hääle, seda raskemad ning kauemkestvamad on kriisid. Mida kuulekamaks muutuvad lihased, seda vähemaks jäävad häälekriisi nähed ning hääle muutub selgemaks ja kindlamaks. Häälekriisi vältavus on väga mitmesugune. Ta võib kesta nädalaid ja kuid, kusjuures lauljal ei tarvitse kartata, et ta õpetaja on halb ning ainult rikub ta häält.

Häälesäädmisel esitab õpilane tihti küsimuse, millise meetodi või kooli järele toimub õpetamine. Vastus osutab enamikul silsil siis alati kas vana-itaalia, prantsuse või primäärmeetodile. Tõeliselt ei tohi eksisteerida aega ühtki erimeetodit, vaid ainult üks meetod, ja nimelt see, mis baseerub automaatselt funktsioneerivale hingamisele ning õpetab vaba ja kergesti saavutatavat tooni, olgu ta nimi siis mistahes. Selle meetodi abivahendid jäävad lauluõpetajaile alati valitavaks.

Lauljate Liidu volikogu koosoleku päevakord 10. mail s. a.

1. Koosoleku juhataja ja mandaatkoomisjoni valimine.
2. Liidu 1935. a. aruanne.
3. Liidu 1936. a. eelarve ja tegevuskava.
4. 1936. a. liikmemaksu suuruse ja tasumise tähtaaja määramine.
5. Liidu põhikirja muutmise küsimus (§ 14. p. f.).
6. Valimised põhikirja kohaselt.
7. Koosolekul algatatud küsimusi.

Pääleselle kantakse ette uuemaid koorilaule ühe Tallinna segakoori poolt.

Hubert Antoni õpingust Londonis

Hubert Anton on üks neist vähestest õnneseentest, kel on võimalus oma õpinguid viia lõpule. Tõsiselt tuleb anda au neile, kellest olenevad toetussummad andekamaile. Tallinnas saab ju soliidse hariduse, — ent suuremate saavutusteni küündimiseks on vajaline ikkagi mõnes muusikalises tsentrumis puutuda kokku parimaga, mis käesolev aeg suudab pakkuda. Oleks väga tervitatav, et ka varakamad eraisikud eesti muusika arengu võtaksid oma südameasjaks. (Määraksid stipendiume, kirjastaksid noote).

Hetkel huvitab meid küsimus, kuidas sünnib õppimine välismaal. Palume sellest „Muusikalehe“ lugejale Hubert Antonil enesel jutustada.

H. A. oli õpilaseks kuulsa viiulipedagoogi ja interpreedi prof. Karl Flesch'i juures. F. oli varem Berliini muusika ülikooli õpetjõuks, kuid hiljuti sunniti säält lahkuma kuulsa „aaria paragrahvi“ pärast. Flesch on 62-aastane, rahvuselt juut. Alul korraldas omanimelise meisterskursuse Pariisis, siis Londonis. Suve lõpupoole siirdub Belgiasse uute kursuste alustamiseks. Antoni kaasõppureid oli paljudest maadest: Poolast, Hispaaniast, Norrast, Lõuna-Aafrikast jne. Üks kursus kestab F. juures 12 nädalat ja maksab meie raha järele 570 kr. (47 kr. tund!) Kuna prof. oma tööd võtab väga tõsiselt, siis ületõtamise kartusel ei pea ta omal üle 15 õpilase. Tunde annab ta kolm päeva nädalas — igapäev 5 õpilasele. Iga õpilane võib siis üks kord nädalas 45 minutit mängida ette. Tunnis laseb ta katkestamatult mängida — teeb vaid märkeid, milliseid esitab õpilasele alles pärast mängu. Tihti peab ta tarvilikuks kogu pala ise veel kord mängida ette. Siis alles selgub päältkuulanud õpilastele ja tasu eest jälgijatele asjast huvitatuile, mida tähendab viiulimäng. Flesch tunneb pääst haruldaselt laialdase viiulirepertuaari. Muuseum olgu tähendatud, et F-i. peetakse parimaks Beethoven'i mängijaks. Prof. mängib kogu oma ole-musega; toon on mitansirikas; ettekanne temperamentne ja tehniline käsitus vääratamatu. Kunagi ei kuula ta õpilaselt üht pala teiskordselt. Igaks tunniks peab õpilane valmistama täiesti uue kava. Kuna tunnind on väga huvitavad, siis tuleb päältkuulajaid isegi välismaalt — muidugi soliidse tasu eest. Möödunud kursuse parimaks õpilaseks peab Anton Varssavi viiulimängijate konkursil oma eel 7. kohale platseerunud 12-aastast juuditari I. Hän-

HUBERT ANTON.

del'it. Mis puutub õpetaja rahulolemissse meie virtuosiga, siis peab Flesch Antoni vasaku käe tehnikat küllaldaseks, lisades juure — vasak käsi olevat miikaugel, et Anton oskavat selle viimistlemiseks ise leida teid. Parema käe juures tuli aga märksa enam teha tööd. Rohkem tooni! Selleks tehti eriharjutusi — ja mis tähtsam: õpetaja mängis õpilase kõrval säärase kaasakiskuva tooniga ja noorusliku temperamendiga, et see pidi avaldama sügavat mõju.

Õpilased omavahel organiseerisid keelp-kvarteti. Selgus, et kõik teised õpilased wmasid väga väikese noodilugemise praktika. Teatavasti on „lehelt-lugemine“ Antoni tugevamaid vourusi.

Londonisse jõudes andus Anton nii tugevasti õppimisele, et käsi laiskas töötamast ja Anton pidi harjutamise katkestama. Samal ajal lõi ta aga sulhteid säälssete muusikaliste ringidega. Käe paranedes esines ta ühe väikese naiskoori (20 l.) kontserdil solistina. Olgu tähendatud, et koori kontserdid on sääll üldse haruldused.

Mis uudist Riigi Ringhäälingus?

Sellel teemal kõneles meie Riigi Ringhäälingu muusikajuht härra R. Kull järgmist:

Juba pikemat aega tundus suurt puudust algupärase orkestrihelindite järele, mida meie koosseisuga ringhäälingu orkester saaks kanda ette ajaviitemuusikana. Meil ju on olemas kogukas arv suuremaid sümfooniisi helindeid, kuid need esiteks on mängitavad vaid suure sümfooniaorkestriga ning teiseks sisuliselt ikkagi n.-ü. „pühapäevakaup“, mida võib pakkuda laialdasele kuulajaskonnale harvematel juhtudel.

Uue, ringhäälingule sobiva repertuaari saamiseks korraldati võistlus, kus oli auhindu nähtud ette 8. Tähtpäevaks saadeti sisse 24 helindit. Žürii, kuhu kuulusid prof. J. Aavik, prof. A. Topman, R. Kull, F. Nikolai, ins. Olbrei ja R. Päts, otsustas anda välja vaid 4 auhinda ja nimelt:

I auhind — kr. 250,—, „E. Brauer'ile „Capriccio“ eest, II auhind — kr. 200.—, H. Kännule „Improvisatsioon“ eest, III auhind — kr. 150.—, E. Ojale „Sümfooniilise fantaasia“ eest, IV auhind — kr. 125.—, P. Karbile „Elegia“ eest.

Pääleselle otsustati soovitada ringhäälingul osta ära järgmised helinid:

1. Ü. Topman — avamäng „Üles, üles, hellad vennad“, 2. Ü. Topman — marss „Siin Tallinn“, 3. J. Jürgenson — „Kont-

sertmarss“, 4. J. Hiob — „Laanelaul“, 5. P. Karp — „Väike süit-fantaasia“, 6. F. Veebel — parafras „Lapsepõlve kodu“, 7. E. Brauer — „Hällilaul“, 8. F. Mikkelson — „Serenaad“.

Üldiselt võistlus ei annud loodetud tulemusi, kuna siiski ringhääling ei saanud soovitud materjale, sest sissesaadetud helinid olid kas muusikaliselt nõrgad või siis liiga kõrgetasemelised ja seega ajaviitemuusikaks ebasobivad.

Suurt abi algupärase heliloomingu ettekandele ringhäälingus loodetakse oma valmistatud heliplaatidest. Vastav aparaat telliti välja Ameerikast ja on jõudnud kohale. Praegu käivad katsetused, et valmistada täiesti kõlapuhtaid ja ettekandekõlvulisi plaate. Põhimõtte poolest see aparaatuur võimaldab mängida sisse metallplaadile vastavasse lakikorda. Plaat on kasutamiskõlvuline umbes 200 korda. Kuid väikese ümbertöötuse läbi on võimalik sellest plaadist võtta tavalisi äratõmbeid, mida ka kavatakse edaspidi teha. Eeskätt tuleks sisse mängimisele meie algupäraseid sümfooniisi helindeid ja koorilaule. Samuti tahetakse saada plaati meie hümni tüsedamas ettekandes, arvatavasti kooriga sümfooniaorkestri saatel. Praegu saatekava lõpul kasutatav hümniplaat on mängitud sisse väikeselt orkestrilt ja ajapikult juba kulumud.

Selle eest oli aga võimalus nautida sääraseid kuulsusi kui Menuhin, Heifetz, Zimbalist, Szigetti, Busch j. t. Kontsertide piletide hinnad olid 2—20 kr., publik väga nõudlik. Üldse on kontserdi andmine väga raske. Tuleb kontserdi korraldajale maksta 1000 kr., kes siis oma poolt toimetaks kõike vajalist.

Antoniil oli võimalus mängida ette kellegi endisele kuulsale primadonnale Florence Montiehi'le, kes väga vaimustus A. mängust. M. lubas hoolitseda Antoni taasjõudmisel Londonisse selle eest, et kuulsama „Lyceumi“ muusikaharu president võiks eesti kunstnikku kuulda, ja siis Anton saaks esineda kuulsamas ning aristokraatsemas klubis. See pidi juba tähendama kuulsusele vastusammumist. Klubil olevat tihedad sidemed üle maailma ja võivat hankida väga häid esinemisi.

Üldse harrastavad inglased palju muusikat. Tihti leidub perekondlikke triosid,

kvartette. Kutsutakse esinejad väljastpoolt perekonda. Päähuvi on pöördunud klassikule. Tegetatakse ainult tõsisemate vormidega. Inglased ise oma jaheda temperamendi tõttu pole hääd muusikud, ent muusika on nende „hobby“.

Kuna prof. Flesch arvab, et A. võimete piirid pole kõik veel avastatud, siis otsustas A. K.-kapitali toetusel veelgi jätkata oma õpinguid. Siis oleks ta Flesch'i sõnade järele „kontserdiküps“.

Teel Londoni esineb A. arvatavasti Berliini raadios. Enne ärasõitu, 9. mail, on Tallinna publikul võimalus teda viimast korda kuulda Tallinna Meestelaulu Seltsi kontserdil koos meie andekama muusikuga O. Roots'iga.

Eesti muusikasõpradel jääks soovida veel, et järgnevad kuud annaksid Antoni tehnikale juure veel seda, mis teeb kunstniku suureks meistriks.

—v.

B. Hansen'i 25-aastase muusikategevuse juubel

Benno Hansen'it meil nimetatakse „lauljaks jumala armust“. See ei tähenda veel sugugi, et temal kõik oleks sattunud sülle niisama, vaid et häälelised eeldused teda on hellitanud enam paljudest teistest. B. Hansen'i suurepärase materjal ning kergem valmisolek lauluks põhjustavadki tema lugemise õnnelike hulka. Samuti ta esineb erksa tundetüübina, kes eduga suudab haarata ilmeka väljenduse järgi. Tööd aga peab tegema igatiiks ja nii on ka B. Hansen'il tulnud avaldada püüdlikkust oma ala ülesehitamises vajalike kunstilise küpsuseni.

B. Hansen algas oma avalikkuse esinemist juba 28 aastat tagasi. Vana „Estonia“ operetitrupi asutamisel ta palgati aga juba koosseisu, millisest ajast päle on arenenud järjekindel kutseiline tegevus.

Umbes viis aastat B. Hansen veetis Venemaal, kus laulis „Maria teatri“ ooperikooris ja samas väksemate osade täitmisel. Pääleselle ta esines veel kirikukoorides ning „Eesti Seltsi“ pidudel. Välismaal on ta viibinud oma õppematka puhul Itaaliasse, paariaastase tegutsemise ajal Saksas ning lühemal peatumisel Rootsis.

„Estonia“ on B. Hansen'ile jäänud nagu koduks, kuhu ta jälle pöördus tagasitulekul. Selles asutises ta pühitses ka oma juubelipäeva „Näkingeius“ mõldri osa ettekandmisega. „Estonias“ B. Hansen on laulnud nii ooperi kui opereti koosseisus, kusjuures teoste arv tõuseb võrdlemisi

BENNO HANSEN.

suureks. Samuti ta kuulub otsitavate solistide hulka kontsertlava ja oratooriumi jaoks. Heliplaatide kaudu on B. Hansen omandanud laialdase populaarsuse. Soovime juubilarile parimat edu tulevase kunstitee jätkamisel.

Saatele suureks hõlbustuseks kujuneb igatahes uue jaama ehitamine, mis tuleb asukohaga Paide ja Türi vahele. Uue saatejaama ehitamine on antud inglise firma „Marconi“ kätte, milline valmis saatejaama peab andma üle 1. juuliks 1937. a. Uus jaam tuleb kõige moodsama sissesäädga ning antennivõimsus tõstetakse 50 kilovattile, võimalusega seda erakordselt tõsta kuni 100 kilovattini. Juba 50 kilovattilise võimsuse juures saaks Tallinna jaam kuuldavaks detektoriga üle Eesti.

Pääleselle tahetakse muretseda n.-n. „mixer“-aparatuur, mis võimaldab mitu saadet liita. Selle abil oleks võimalik kanda üle muusika ettekande ühest ruumist ja sellele teksti, deklamatsiooni või kõnet, lisada juure teisest ruumist.

Saatekava alal on läbirääkimised n.-n. euroopa-kontsertide võrgust osavõtu suhtes. Järgmine eesti saade naaberriikidele on 8. mail, mil Tallinnast antav kontsert kantakse üle kaabli teel Läti, Leetu ja Soome. Kontserdi kavas on J. Aaviku kantaat „Pühendus“ ühes konservatooriumi kooriga ja T. Kuusikuga solisti osas, H. Eller'i „Koit“, A. Lemba klaverikontsert e-moll autori ettekandes ja A. Kapi dramaatiline avamäng „Don Carlos“.

Praegu halva kaabli tõttu on ülekanne Soome nõrk. Edaspidi tahetakse hakata ülekanne teostama ultra-lühilaine saatjatega. Eestist saadetakse ülekanne kahe lühilaine saatjaga ning Soome jaamad annaksid need edasi oma saatjatega normaal-lainel.

M. Lüdig'il 40 aastat avalikku muusikalist tegevust

MIHKEL LÜDIG.

Möödunud palmipuude pühal sai Mihkel Lüdigi täis nelikümmend aastat, kus ta alustas oma kontserditegevust. See on mitmeti hamuldane juubel. Vaevalt 16-aastase noormehena ta tegutses siis Pärnus Nikolai kiriku organisti kohal ja andis eespool tähendatud päeval oma esimese kontserdi Eliisabeti kirikus. Nii siis toimus esimene ülesastumine enne konser-

vatooriumi minekut, kuna see tal võimalus alles järgneval aastal.

M. Lüdig asus edasiõppimise sihiga Moskva ning siirdus säält varsti Peterburgi, kus stuudiumi aegadel ja ka hiljem võttis suure agarusega osa kohaliku eesti seltskonna elust. Kodumaale tulles ta hakkas organiseerima kõrgema muusikaõppeasutise loomist Tallinnas, milline kavatsus saigi teoks ja kool võis asuda tegevusse tema juhtimisel. Nii on M. Lüdig praeguse konservatooriumi vaimseks isaks. Pääleselle ta on seismud agarusega veel paljude algatuste juures.

M. Lüdig heliloojana on omandanud suure populaarsuse ning lugupidamise, kuna tema toodang ilmutab ehtsat tundejoont, ühtlasi aga ka lihtsust ja selgust. Kui kõneleme meie muusikas rahvusliku laadi kujunemisest, siis M. Lüdigi nimi seisab sellega õige lähedases ühenduses.

Tuletades meele seda vaikset ning tähelepanuta möödunud tähtpäeva, soovime juubilarile õnne, et tal veel kauaks jätkuks päevi armastuse väljendamiseks meie muusika vastu nii heliloomingu kui muu kunstilise tegevuse kaudu.

Praegu M. Lüdig asub Vändras, töötades loomingu alal ja kirjutades mälestusi; 9. mail ta saab vanaks 56 aastat.

Käesoleva „Muusikalehe“ noodilisa, „Rahvakoorig nr. 23“

Käesoleva „Muusikalehe“ numbriga kaasaantav „Rahvakoorig nr. 23“ sisaldab Ed. Oja lõbusa „Kangakudumise laulu“.

Ed. Oja kuulub meie heliloojate nooremaste generatsiooni ning on tõusnud lühikese ajaga silmapaistvaks kohale. Tema helinditest on mitmed saanud võistlustel auhindu, tema laule on paigutatud laulupidude kavadesse ning sageli kantakse ette kontsertidel.

Ed. Oja loomingu iseloomustab ühest küljest vormikindlus ja küpsus, teisest küljest aga sisuline vaimukus ja ladusus. Seetõttu Oja looming suudab sisuliselt tungida ka laiemas maitse huvipiirkonda, jäädes selle juures aga siiski kunstipäraseks, laskumata labasusse või tühisusse.

„Kangakudumise laul“ rajaneb uuemal rahvaviisil, mis on kirjutatud üles autori

enda poolt. Tekst käsitab kuduja mõtteid: kootavast peab saama vestikangas, tehtud vesti poeg kandku kosjasõidul.

Häälsitus „kooga-kääga“ annab ilmekalt edasi katgetelgedel liikumist, sellele lisanduv lihtne ja rahva hulgas tuntud meloodia on tööroõmus ja naljatlev, kuna hüüded „hai, hai, hai“ otseku ennustavad peatset pulmarõõmu ja pillerkaari. Laul liigub kord madalamale, kord kõrgemale, tuues kudumise üksluisesse meeleollu vaheldust ja kajastades kuduja mõttekäigu liikumist.

Tehniliselt see laul peaks olema kättesaadav kõigile kooridele, sisuliselt aga peaks see kujunema kooriesinemiste lemmikpalaks, kuna seni mitmeid kordi käsikirjast ettekantuna see laul on alati leidnud publiku poolt menuka vastuvõtu.

Muusikakirjandust

Uusi laule nais- ja meeskooridele.

Meie laulukoori repertuaari rõhuvana enamiku moodustavad segakoori palad, mis ka arusaadav, sest juba puhtmajanduslikel kaalutlusel see on enam tulutoov (õigemini vähem kulutoov!). Selles mõttes peab hindama igat algatust, mis sihib erikoore — nii nais- kui meeskooride — repertuaari rikastamisele. Juba sellelt seisukohalt vaadatuna tuleb hinnata J. Tamverk'i ja R. Ritsingu enda kirjastusel väljaantud lauludekogusid, milledest esimene naiskoorele, teine meeskoorele. Mõlemad vihikud sisaldavad 4 laulu.

J. Tamverk'i lauludekogu pühendub vaimulikule muusikale. A. Alle tuntud luuletisele „Legend“ kirjutatud kolmehäälne laul ei säe kõrgeid nõudeid, vaid püüab lihtsate vahenditega illustreerida teksti. Harmooniline, ehituslik ja ulatuslik külg võimaldavad kahtlemata laulu ettekandmist ka lastekoorele. Sama autori „Jeesus valvab“ säeb juba suuremaid harmoonilisi nõudeid, pakkudes seejuures meeleolurikkust. Järgnev laul, „Õhturahu“, käsitab L. Koidula üldtuntu teksti „Kui päevakära aega...“ Helilooja kasutab siin leidlikult rahvaviisitaolist meloodiat, pakkudes vajalist südameallikkust, luues palvelise meeleolu. Üks „trükkiviga“ siiski vajaks korrigeeringut. Neljafaasiline viisilause lõpeb dünaamilise paisumisega sõnadel „... ja vaata ülesse!“. Sellele järgneb samuti neljafaasiline vastus („Vaata, vagusi nad hülgavad“... jne), mis muusikalise loogika kohaselt täiesti õigustatult võib fikseerida dünaamilise tõusu kulminatsiooni mf piires. Aga — võib olla, autor lepib sellega — teksti nõudeil siiski oleks tulusam alata siin mf asemel subito pianissimoga, mis järjekindlalt tõuseks kuni forteni („Sind tervitavad tähed“). Sest „vagusi hülgamine“ igal juhul eeldab dünaamilist tagasihoidlikkust, päälegi see subito'line tagasihoidlikkus annaks väga tänuiliku võimaluse efektseks crescendoks.

Viimane, kogus leiduv pala, „Taevarahu“ asetab lauljaile võrdlemisi raske ülesande. Siin autor läheneb teemale polüfooniliselt, arendades fugaatot ja rajanedes kromatismile. Sekventsilisus, mida võib märkida teose edaspidisel kujunemisel, muidugi ei tee ülepeasmatuid raskusi lauljaile, küll aga vihjavus dissonaeringule, mida märgime lõpuosas. Siiski häältekäik püsib niivõrd voolavuse piires, et ei jää lõpuks karta, nagu käiks see lauljaile ülejoü.

R. Ritsingu vihk „Neli laulu meeskoorile“ lähtub julgelt tehnilise nõudlikkuse seisukohalt. Nähtavasti autor päris teadlikult kirjutab oma toodangu enamarenenud koorele. Esimene pala „Mehed“ pakub tõepoolest mehelikkust; leidlikud ja õigel kohal kasutatud kvindid teose lõpuosas väärivad aktsepteerimist. Järgnev „Sa oled püha ja ilus“ (J. Liiva tekst) pakub meeleolu- ja modulatsioonirikkust ning säeb õigei arvestavaid nõudeid ettekandeparaadile. „Vask oli taevas mu üle“ (jällegi Juhan Liiva tekst) ületab tavalise koorilaulu pinna ning vihjab sümfoonilisusele. See vokaalne poeem nõuab esmaklassilist koori, et tuua välja neid harmoonilisi leidlikkusi ja fraaside vajuvat sümboolikat, mida pakub siin autor. Seda teost tahaks vokaalmuusika raudvaraks tunnustada.

Ritsingu kogus leiduv viimane pala „Kõrr-kõrr!“ ehitub labajalavalsi sugemeil. Siin ei saa märkida suuri püüdeid ja tähtede haaramist. Käsitlus on lihtne, harmoonia koduselt süttu. Pole kahtlust, see teos muutub meeskooride lemmikpalaks, sedaenam, et lõpul pakutakse efektset r-tähe foneetilist kurrustamist. Niisugused võtted ikka ja alati jäävad suupärasteks ja neid vajab nii koorijuht kui ka publik.

V. Leemets.

Juhan Aaviku „Capriccio“ klaverile.

Ülanimetatud muusikapala on huvitav helipilt, mis kuulub oma illustreerimiskavatsustega enam programmimuusika liiki. Helindi esimene osa on kahekordse temaatilise ülesehitusega ning peab oma flegmaatiliselt tempoliikumisega kujutama „rahuliku mehe“ omadusi, kuna teine osa oma äreva iseloomuga ja keerlevate käikude liikumisega karakteriseerib väga tabavalt „elavat naist“. Harmooniliselt on see tujukas, humoristliku iseloomuga ning meeleolude suhtes mitmekesine helitöö huvitav ja ettekandeks tänuilik, kuid klaverisääde poolest omab ta vähem seda hõlpust mängijale, mida meie leiame J. Aaviku teistes klaveripalades, mispärast seda pala võivad sooritada juba tubli tehnikaga varustatud klaverdajad. Eriti efektne on helindi lõpuosa, mis kaunistatud mõjuvalt mürisevate oktavpassažidega.

Muusikalise sisukuse ja värskuse poolest on mainitud helind üks tähtsamaid eesti klaverimuusika kirjanduses.

Th. Lemba.

Ooper ja kontserdid

Tallinn.

„Estonias“ toodi uuesti lavale A. Dargomõzski ooper „Näkingeiu“. See vene rahvusliku heliloomingu sümboolsena jäänud teos oma laadilt ja ehituselt lubab küllalt edukat käsitlemist, et olla tähelepanu siduvaks repertuaarinumbriks. Vokaalne külg ooperis on antud hää sobivusega. Endise lavastuse puhul „Näkingeiu“ näitas suurt läbilöövust. Möldri osas esines B. Hansen, kelle 25-aastase muusikalise tegevuse juubelit pühitseti uue lavastuse esiõhtuga. Juubilar saavutas hädä laululist edu ja pani end maksma mänguliselt kolmanda vaatuse võimaluste juures. Õnnestumisega astusid üles ka teised päätegelased O. Tiedeborg ja K. Ots; samuti sobivad olid väiksemate osades M. Arder-Runge ning K. Viitol. Noore jõuna debüteeris J. Siimon, kindlustades omale tähelepanu äratava seisuks. Üldiselt „Näkingeiu“ ettekannet kõigide osaliste poolt toimus R. Kulli juhatusel soodsate tulemuste juures.

Oma 35-aastase muusikalise tegevuse juubelit pühitseti S. Mamontov Glinka ooperi „Ruslan ja Ludmilla“ esiletoomisega. Teosest oli tehtud numbrite valimik täitmiseks kontserdikorras, kusjuures kujunes ülevaatlik kokkuvõtte. S. Mamontovi asjatundliku juhtimise tulemusena saavutati ajutiseks moodustatud rühmitustega rahuldavaid tagajärgi. Sega- ja naiskoori kõrval võtsid ettekandest solistidena osa T. Rei, V. Kask, V. Verhoustinski, A. Suursööt, P. Härm ja N. Veretennikov, J. Reintam ja B. Vasserman; saatjatena kahel klaveril toimusid H. Malm ning D. Stakelberg.

Estonia Muusika Osakond oli oma kontserdiks valinud kolm suuremat vokaalteost orkestriga. Läbiviimisel kõige esinduslikumaks osutus C. Debussy „Väljavahitu“, kuna EMO naiskoor on suuteline täitma nõudlikke ülesandeid. Segakooris mõjub pisut takistavalt meeshääle vähesem arv. Mis puutub aga I. Stravinski „Palmide sümfoonia“ intonatsioonilisest raskustesse, siis peab kriipsutama alla hoolikat ettevalmistust. Ka E. Grieg'i stseenid „Olaf Trygvasonist“ sooritati vastutavusega. Solistidena esinesid O. Lund ja V.

Veigart, kes oma osaga tulid toime sobivalt. Juhatajana E. Tubin esitas hää töö tagajärgi kooriga, ometi dünaamilisi varjundeid oleks võinud kasutada enam. Orkester paiguti võttis jõulise ülekaalu vokaalse osa kõrval. Üldiselt kontsert väärilis tähelepanu. Orkestraalset poolt täitis „Estonia“ koosseis.

Saksa organisatsioonide korraldusel tuli ettekandele F. Woirsch'i müsteerium „Surmatants“. Täitmise J. Gohsi juhatusel võtsid osa saksa lauluseitside ühendkoor, Doomkooli õpilaskoor, solistid E. Allimaa, L. Arden-Fick, A. Viisimaa, K. Viitol ja N. Suursööt, orelil V. Mühlen; orkestrina kasutati „Estonia“ suurendatud sümfoonilist koosseisu. Kooridega oli tehtud hoolikat eeltööd, solistid oma osades toimusid sobivalt — kandvam ülesanne viimastest oli A. Viisimaal. Harjutuste arv koos orkestriga polnud küllaldane. Ettekannet siiski pakkus rahuldust. Liialt pikka teost oleks võinud veelgi lühendada.

Tallinna Rahvaulikooli Laulukoor T. Vetti juhatusel andis sisuka kavaga kontserdi eesti heliloomest. Tosina laulu hulgas esinesid mõned klaverisaated. Üldiselt hää väljenduse juures andis silmapaistvalt edukaid tulemusi E. Aava „Me oleme põhjamaa lapsed“, M. Saare „Luule see ei tule tuulest“ ja eriti T. Vetti „Krisanteem“. Üldse varjundirikkamalt esitati ä capella laulut, Klaverisaated sooritas O. Roots, ühes numbris soleeris H. Siimer. Teiskordse ettekandena pakuti E. Oja keelpillide kvintett klaveriga, koosseisus: R. Palm, H. Laan, Merkulov, A. Kärjus ja O. Roots; läbiviimine õnnestus hästi. Kooril ühe lauluga juhtus ka äpardus, mis on aga täiesti erandlik.

Üliõpilassegakoor E. Võrgu juhatusel andis Tallinnas kontserdi Kaubandus-Tööstuskoja saalis. See ruum isendast pole kuigi hää koorile laulmiseks, kuid ohukorraga tuli leppida seetõttu, et esinemine pidi teostuma ühenduses reisuga Soome, ja vastava õhtu jaoks polnud võimalust paremaks valikuks. Koor laulis 50-liikmelises koosseisus, kusjuures ülekaal arvuliselt jäi naishäälele. Hää ettevalmistuse tõttu avaldati rütmikindlust, kõlapuhtust

ja varjundiisust. Eriti see maksab kontserdi alguspoole kohta. Solistina R. Jõks esines tehnilise ja sisulise küpsusega; klaveril saatis sobivalt V. Tiltling.

Vaimulike kontsrtide reas esitati Kaarli kirikus suurvormina J. Jürgensoni kantaat „Pärast pühaõhtusööma-aega“ autori juhatusel. Täitmisest võtsid osa Kaarli Lauluseitsi ja Pauluse koguduse ühendkoor, solistid H. Betlem, K. Ots ja E. Unt, Riigi Ringhäälingu orkester ning organist A. Karindi. Teos ise on ehitatud üles täitmiseks sobivalt ja mitmekesiselt ning pakub küllalt huvi oma laadiga. Stiili kasutatakse vahelduvalt, kusjuures võib tabada ka põhjamaist iseloomu. Teose üldine läbiviimine kõikide osaliste poolt oli edukas.

Pühavaimu kirikus on toimunud kuu jooksul kaiks kontserti. Esimene nendest sisaldas A. Kapi helitöid viiulile, metsasarvele, tenorihäälele, segakoorile ning orelile üksi ja koos orkestriga. Teosed oma sisukusega avaldasid hääd mõju. Organist P. Presnikov täitis ülesande vajalise eduga; koor tema juhatusel saavutas keskmise tulemuse. E. Köheliku ülesastumine oli ilmekas; A. Papmehl mängis puhtasti ja kõlavalt: A. Tamme muudu sobiv esinemine sattus paiguti forsseerimistele. Orelikontsert orkestriga autori juhatusel möödus jõudude arvestamise juures püüdlikkusega; teos ise osutus orkestrile võrdlemisi raskeks. Teine kontsert anti vaikse laupäeva õhtul. Kõlavam osa kavast kuulus J. S. Bach'i toodangusse; muud teosed olid pärit samast ajastust ja selle lähikonnast. Üksikult ning duetina laulsid O. Presnikov ja F. Zvetkov, kusjuures mõlema tulemused olid edukad. Solistina ning saatjana orelil toimis osavasti P. Presnikov.

Niguliste kirikus esines vene kirikukooride pärimaist lauljaist moodustatud koosseis N. Laskajevi juhatusel. Kuigi kooris kuuldus olevat kaunis hääd materjali, polnud see liidetud ühtlaseks tervikuks. Kontserdi kandvama osa andsid solistid, kelledena astusid üles H. Betlem, S. Tobias, H. Schüts, M. Taras, N. Veretennikov ja B. Vasserman; organistina olid märgitud T. Targama ning V. Mühlen.

Solistidest andis iseseisva kontserdi lauljanna Olga Presnikov. Ta esines sisuka ja mitmekesise kavaga eesti ning välisautorite loomingust. Ettekanded arenesid kõlapuhtalt, muusikalise maitsega ja tehnilise suutmisega. Lauljanna oma kujunemises on teinud häid edusamme ning seisab esinemises juba küllalt vastutaval tasapinnal. Paiguti ülesastumise juures oleks sobinud anda enam jõudu. Kahe

oma teosega esines E. Brauer, avaldades hääd käsitlemist. Saatjana toimis sobivusega P. Presnikov.

Cellokunstnik Karl Lamp andis kontserdi, mille kavast esitati rida suuremaid ja väiksemaid numbreid. Enam õnnestusid osad täiseda laulva tooniga. Tehniliselt nõudlikumad teosed olid Boëllmanni sümfooniilised variatsioonid, Haydni kontsert ja Popperi ungari rapsoodia; viimane nendest kolmest leidis kõige parema täitmise. Üldiselt küpsemad olid täitmiselt lühipalad. Uudisteosena olgu märgitud E. Oja „Aja-trioloogia“, mis esineb sisuka ja instrumentaalselt sobiva teosena. Tubli saatjana toimis O. Roots.

Viiulikunstnik Hubert Anton esines kontserdiga pärast oma õppematka välismaale. Süvendatud töövõimaluste juures ta on teinud jälle edusamme ning kujunenud ntiansikamaks. H. Anton suudab panna uskuma, et ta võimete arenemine viib välja kõrgema tasapinnaga kontsertandi astmeni. Temal alles varusolev aeg koos hääde tähelepanekutega ja eeskujulise juhtimisega annavad lisaks veel palju täiendavaid väärtusi. Praegune tehnikka on silmapaistev ning sisuline külg omab ilmet. Noore virtuoosi lähemad aastad lubavad kindlustada eriti just viimast poolt. Solisti saatis hääde võimetega prof. A. Lemba.

Noore külastajana esines ooperis B. Gilmar, laudes „Talupoja aus“ Santuzza osa. Ta on alles arenev jõud, kes juba omab oskusi laululiste kordaminekute saavutamiseks. Häälematerjal ilmutab kõlavust, muusikaline kuulmine on hääd. Osa nii laululiselt kui mänguliselt oli valmistatud ette hoolikalt.

E. V. Tallinna Konservatooriumi viimase õpilasohtul — arvult käesoleval hooajal neljateistkümnendal — esinesid vanema kursuse kasvandikud. Nii olid ka õhtu saavutused küpsemallmelised. Programmi täitmisest võtsid osa viiuli-, klaveri-, orel- ja lauluklasside õpilased; esines ka koor ning orkester prof. J. Paulseni juhatusel. A. Glasunovi teostest koosneva osa ettekanne kujunes autori surmapäeva mälestamiseks.

Õpilasohtu korraldas H. Betlem, kelle kasvandikest esinesid kaksteist — õppeajaga kolmest kuust kuni poolteise aastani. Oli tunda hoolikat ja asjalikku tööd hääletekitamise ning sisulise külje juhtimises.

A. Redlich esines oma viieteistkümneme kasvandikuga. Sisukate numbrite kõrval leidis ka vähetähtsuseid. Üldiselt näidati loomuliku kujundamise aluseid.

Ed. Visnapuu.

Noored kunstnikud E. Vilde (kolortuursopran) ja H. Döschner (cello) andsid konserdi H. Malmi kaasmänguga. Esimene nendest omab kõlarikka hääle ja esineb puhta intonatsiooni juures; arenemist nõuaks diktsioon. Teise puhul peab märkima, et ta oli valikuga sattunud rasketele ülesannetele, mille jaoks puudus vastav küpsus. Väiksemad palad õnnestusid paremini. Saade oli antud kindlusega.

Tartu. — Elavat huvi kohapäalses muusikaelus äratas Tartu Helikunsti seltsi korraldusel noore viulikunstniku Hubert Antoni kontsert, Olav Rootsiiga saatjana klaveril. Juba oma eelmiste esinemistega Anton mõjus lootustäratavalt, ja kui märkida edusamme, mis ilmses päämiselt tõlgitsuse süvenemises ning üldises esinemise kindluses, siis võib mitte ainult loota, vaid julgesti ütelda, et Antonist on võrsumas rahvusvahelise tasemega kunstnik, kes on suuteline tegema au Eesti nimele kunstilmas ja kes kultuurkapitali valitsuse juures peaks leidma veelgi suuremat tähelepanu.

Hubert Antoni mäng on äärmiselt õhuline ja kerge, olles aga suuteline vastavalt teose iseloomule kasutama ka intensiivsemat tooni ja südikamat temperamenti. Ka omab Anton huvitavat tundeküllast ja ühkiirelt vahelduvat värvingut toonis, mida eriti Mozart'i sonaadi (B-duur, nr. 15) ettekandel võis panna tähele. Nim. sonaat oma üldkarakterilt on Antoni mängu omapärastele väga tänuväärne ning kujunes kunstiliselt tõlgitsusest teosele ligipääsvamaks numbriks. Tehniliselt Anton seisab kõrgel tasemel. Kerged intonatsiooni-puhtad gammad ja arpedžod ning selged, puhtalt kõlavad flažoletid kontsertantile ei näi sünnitavat raskusi. Sarasate „Carmen-fantaasia“ lõpuosas akordid polnud just kõige puhtamad, kuid see osa nim. teosest kuulub ka viulitehnika suurimate raskuste hulka. Rohkearvuline kuulajaskond suhtus äärmiselt soojalt ning kontsertandil tuli anda hulk lisapalu ja korrata kavas antud Heino Eller'i „Hällilaulu“.

Tartu Helikunsti Seltsi XV kammermuusika-õhtu kavas pakuti Beethoven'i keelpillide kvartett op. 18 (c-moll), Toivo Kuula sonaat klaverile ja viiulile ning Brahms'i klaverikvintett op. 34 (f-moll). Tartu Helikunsti Selts pole olude sunnil saanud luua stabiilset koosseisu oma kammeransamblile. Järjest vahelduv koosseis ei võimalda kõige parema tahtmise juures tarvilikku süvenemist ning nõutavat täpsust koosmängus. Seekordses koosseisus uute jõududena esinesid Rudolf Avesson

(2. viiul) ja Karl Grünberg (cello). Mõlemad debütandid esinesid võrdlemisi tasakaalukalt ning ilmutasid häd arusaamist koosmängu nii tehnilistest kui kunstilistest nõuetest, ehkki kohati vajalik selgus ning hoogsus nii ühel kui teisel jättis soovida. Nii kvarteti kui ka kvinteti ettekandel üldjoontes enam õnnestusid laiajoonelisemad dramaatilise ilmega kohad (Allegro ma non tanto — Beethoven), kuna briljantsust ja kergust nõudvad osad vähem pääsesid mõjule. L. Milk'ilt ja E. Turgan'ilt esitatud Kuula sonaat kujunes oma kunstiküppe ja ilmeka ettekandega paeluvamaks, kuna mõlemad osakandjad tundusid olevat üle tehnilistest raskustest ning ilmutasid häd arusaamist ka sisulise külje esiletoomisel.

Enne pühi tõi „Vanemuine“ lavale Puccini operi „Boheem“. Juba möödunud-aastane ettekanne jättis hää mulje ja seda päämiselt kunstiküpselt lavastuselt, mida ka seekord võis konstateerida. Nii selle kui ka teiste ooperitega Heino Uuli lavastajana on näidanud häid võimeid. Laululiselt Uuli pole suutnud täieliselt parandada hiljutise haiguse tagajärgedest, kuid võrreldes eelmiste esinemistega, tema Rudolf „Boheemis“ oli märksa parem. Tooni Krooni Mimi on üks paremaid kujusid „Vanemuise“ ooperis. See osa oma südamliku tragikaga on Kroonile kõigiti sobiv ning temas peituv kunstniku hing oskab luua sellest tervikliku ning nauditava kuju. Külalisena esines bariton Arno Niitof (Marcell), kes hästi kõlakandva häälematerjaliga ning kunstiküppe ettekandega mõjus kaasaelama sundivalt. Ka mängult Niitof väärib tähelepanu. Teiste osakandjatena esinesid L. Tubin (Musette), A. Lattik (Colline) ja V. Loigu (Schaunard). Ed. Tubin dirigendina juhtis kogu ettekannet temale omase kindlusega ning hää muusikalise arusaamisega. Arvatavasti pühade-eelsest ajast tingituna osavõtt esietendusest oli tagasihoidlik.

Külalistena ooperis „Takupoja au“ esinesid sopran Dia Saborovska (Santuzza) ja tenor Gyula Breier (Turridu). Mõlemad debütandid omavad keskpärase häälematerjali, kuid vähe lavalist vilumust. Varem mainitud ooperis esines Santuzza osas Liis Kopli-Wiegandt, kes üldjoontes jättis meeldivama mulje. Kopli-Wiegandt omab mahlaka kõlalt kandva hääle ning oskab seda ka asjalikult rakendada. Ka mängulise küljega võis jääda rahule, kui arvata välja liig silmatorkava kiindumuse dirigendisse.

Kooridest esinesid ÜENÜ segakoor, Uspenski kirikukoor ja Tartu Helikunsti Seltsi segakoor.

ÜENÜ koor on arvult paisunud õige kogukaks ning uus koorijuht Ed. Kõomägi

on teinud hinnatavat tööd. Ettekantud Gade ballaad „Murueide tütar“ ei nõua kooril erilisi võimeid, ses suhtes oli teose valik tehtud õnnelikult ning koor sooritas oma partii selgelt ja rütmikindlalt, andes kohati päris nauditavat hoogsust ja kõlaltäiust. Soolo-osi sooritasid sobivalt A. Niitof (Oluf), L. Kopli-Wiegand (ema) ja T. Kroon (murueide tütar). Kuna kõneall olev kontsert oli mõeldud TÄENÜ 15. aastapäeva juubelikontserdina, oli püütud kavale anda kõigiti pidulikku ilmet, pakkudes päälle ballaadi ja soolopalaade Kopli-Wiegand'ilt ja Kroonilt veel ettekandeid „Vanemuise“ suurendatud sümfoniaorkestrilt Ed. Kõomäe juhatusel.

Tartu Helikunsti Seltsi segakoor pühade eel tõi ettekandele Ülikooli kirikus Händeli oratooriumi „Messias“. Solistide osi sooritasid Irene Vornik (sopran), Alvine Tiik (alt), Aleksander Tamm (tenor) ja Karl Viitoli (bass). Saatis keelpillide orkester ja orel, V. Kliimandi juhatusel.

Vähematest vaimulikest lauludest koostatud kavaga esines Jaani kirikus Uspenski kiriku segakoor solistide R. Jõksi, Ed. Kiris'e j. t. kaastegevusel. Juhatas A. Korovnikov.

Ilusa algatuse tegi Tartu Linnakoolilaulitsus algkoolide ühise konserdi näol „Vanemuises“, kus pakuti orkestri ja koori

ettekandeid. Selline algatus peaks poolehoidu leidma ka mujal linnades, kuna see tunduvalt aitaks tõsta üldist elevust ja huvi meie muusikalise tegevuse vastu.

Ed. Oja.

Viljandi. — 1. aprillil korraldas Viljandi kammerruusika ansambel järjekorralise (kuuenda) kammerruusika-õhtu, mis oli ühtlasi ansamblijuhi, klaverikunstnik Aino Kõrvi lahkumiskontserdik.

Teatavasti valiti pr. A. Kõrb möödunud sügisel Riigi Konservatooriumi klaveriõpetajaks, kuid sellele hooajal ta veel ei katkestanud sidemeid Viljandiga. Pr. A. Kõrb oli Viljandis lugupeetavaid klaveripedagooge, esines sageli solistina ja saatjana, kuid kõige tõhusamat tööd tegi siin kammerruusika juhina.

Möödunud kontserdil kanti ette R. Stõhri ja C. Franck'i klaverikvintetid, kus kaastegevatenä esinesid veel härrad A. Jonasse, A. Tõnisson (viul), A. Ohtla, V. Petersen (viola) ja P. Valgemäe (cello). Solistiksi oli õhtu benefitsiant, pr. A. Kõrb, kes mängis Chopin'i helindeid ja Liszt'i 10. rapsoodiat. Rohkearvuline kuulajaskond soojalt suhtus kammerruusika ettekannetesse, kuna kodulinnast lahkuva klaverikunstniku ettekandeid kviteeriti lakkamatu aplausiga, kingituste ja lilledega.

P. V.

Lauljate Liidu teateid kooridele

Lauljate Liidu volikogu koosolek peetakse pühapäeval, 10. mail s. a. algusega kell 10 hommikul „Estonia“ sinises saalis (sissekäik Estonia puisteelt, teatrimaja õuest).

Osa võtavad volikogust iga liikme-koori esindajad, 25 laulja-mängija kohta üks esindaja. Päälle päevakorra, milline saadetakse kõigile liikmelle kätte, esitatakse veel uumaid laule ühe Tallinna segakoori poolt.

Olgu veel kord juhitud liikmete tähelepanu sellele, et need koorid, millised 1. maiks ei ole korraldanud oma liikmemekasu võlgu, kustutatakse liikmete nimestikust.

*

Päälle volikogu koosolekut 10. mail s. a. peetakse nõukogu koosolek, mille päevakorras on: 1. uute liikmete koopteerimine, 2. uue juhatus valimine, 3. koosolekut algatatud küsimusi. Nõukogu liikmeid palutakse päälle volikogu koosolekut mitte lahkuda.

*

Mitmed koorid teistest maakondadest on pöördunud Liidu juhatusesse poole palvega,

võimaldada neil kas Sakalamaa või Virumaa laulupidudest osavõttu. Kuigi mõlema laulupeo registreerimise tähtajad on ammu möödunud, on L. Liidu juhatus võimaldanud veel mõnel liikmel-kooril teistest maakondadest osavõtu neist laulupidudest, kuid seda vastava osakonna ettepanekul. Nüüd on osakonnad teatanud, et nemad enam edaspidi ei kavatse uusi ettepanekuid kooride registreerimise alal L. Liidu juhatusesele teha, mispärast ka L. Liidu juhatus ei saa täita registreerimist soovijate palveid.

*

Ühenduses Haridusliidu poolt korraldatava haridusühingute hoogtööga on mitmed ühingud pöördunud L. Liidu poole normaalkodukorra saamiseks. Teatame, et L. Liidus praegu vastavat normaalkodukorda trükitud ei ole. Kuna on oodata mõningaid uuendusi meie haridusühingute elus ja ka Lauljate Liidu elus, siis lähemal ajal ei kavatseta uut kodukorda trükkida, vaid see ilmeks vahest alles eelolevaks sügiseks. Praegu aga soovime kooridel kasutada Tallinna Meestelaulu Seltsi ko-

Meeskooride elu

IV ülemaalse meeslaulupäeva ettevalmistustööd

IV ülemaalsele meeslaulupäevale on seni registreeritud 30 meeskoori 1400 lauljaga. Kuna registreerimise tähtaeg on 1. mai s. a., siis võib osavõtjate arv kasvada kuni 1700-ni.

Laulupäeva korraldustöödele Meeskooride Sektsioonile abiks on mobiliseeritud ka vana kava kohaselt päälinna, Tallinna, meeskooride tegelasi. On moodustatud terve rida toimkondi, mis asunud töötama järgmistes härrade juhtimisel: korteri ja liiklemistoimkond — G. Pinding, selle ala-toimkonnad: korteritoimkond — Randlepp, liiklemistoimkond — G. Renter, side-toimkond — V. Raid, korrapidamise toimkond — K. Lillak, toitlustamistoimkond — A. Borell; iseseisvaid toimkondi — kassatoimkond — M. Ruubel, rongikäigu toimkond — G. Pinding, võistluslaulmise toimkond — J. Reintalu, propagandatoimkond — A. Loorits ja H. Malm, ehituste ja ilustuste toimkond — R. Siits. Toimkondade esimeeste hooleks jäi toimkondade koosseisude moodustamine, pääle kassa ja võistluslaulmise toimkondade, kuhu iga Tallinna meeskoor saatis kaks esindajat.

Laulupäeva kohana on praegu kaalumisel ka Lauluvälja või hippodrom. Lauluvälja laululava on kasutamiskõlvuline alles päälle ulatuslikumat remonti. Ainult mees-

laulupäeva jaoks ei tasuks remondi teostamine, kuna 1938. a. peetava üldlaulupeo jaoks tuleks jällegi teostada uus osaline remont Praegu aga on kaalumisel eeloleval Võidupühal Lauluväljal vabaõhu muisteeriumi korraldamise küsimus. Kui selle etenduse andmine Lauluväljal otsustatakse jaatavalt, siis asutakse ka remondi teostamisele ning meeslaulupäev korraldatakse Lauluväljal.

Väljastpoolt sõitvatele kooridele tahetakse hankida öökorter ühte kesklinnas asuvasse koolimajja, loodetavasti Vabanduspuisteel asuvasse poeglaste gümnaasiumi, kuna selle õues oleks soodne kohta laulupäeva rongikäigu ülesrivistamiseks. Tegelastele kavatsetakse anda pühapäeva hommikul Naiskodukaitse Tallinna jaoskonna poolt odavahinnaline eine.

Laulupäeva tegelastele ja publikule on otsustatud valmistada mälestusmärgid rinnas kandmiseks. Märgi kavandi on valmistanud kunstnik Reindorff ja see kujutab Tallinna raekoja torni tekstiga „IV ülemaaline meeslaulupäev 1936“. Märgi kinnitatakse rinda nõõpnõelaga ühes eesti värvilindiga. Tegelastele oleksid märgid oksüdeeritud, publikule haljad.

Teatavat elevust tekitab koorides võistluslaulmine. Selleks ülesandmise tähtaeg

dukorda, mis koostatud täiuslikumana ja täpsemana ning millest koorid saaksid võtta eeskujuna oma kodukordade väljatöötamisel. Tallinna Meestelaulu Seltsi kodukorra saamiseks tuleb pöörduda seltsi poole, Tallinn, „Estonia“ teatrimaja.

Küll aga on saadaval Lauljate Laidus puhkpillikooride normaalkodukord, milline tehtud sunduslikuks kõigile L. Liidu liikmeile-puhkpillikooridele.

*

Suviste laulupidude-päevade hooaja saabumisel soovitame kooridel mõelda ühise riietuse soetamisele. Eriti tuleks kaaluda naislauljatele rahvarõivastuse hankimise küsimust. Selleks on soovitatav rääkida läbi enne asjatundjatega, et rahvarõivastus tuleks stiililt ühtlane ja maitsekas. Asjatundlikku nõu selles antakse Tallinna Naiskultusekooli juures, Tui tn. 12-a.

Puhkpillikooridel tuleks hoolitseda eeskätt ühtlase päakatte eest. Kui puhkpilli-

koor ei kuulu tuletõrje ega käitsehoidu organisatsioonile, siis tuleks võtta kasutamisele mingi eriline päakate. Sel puhul on soovitatav kasutada ka ühtlasi kaabusid, mis kannaksid ühingu tunnuseid, värvilinti ja mäki.

Lauljate Laidu kuuluvate meeskooride üldpäakate on ühine. Vastavaid päakatteid valmistab J. Anti mütsitööstus, Tallinn, Ahju tn. 3—3. Üldmüts maksab umbes 4 krooni.

*

Kooride tähelepanu juhime sellele, et kõigist Lauljate Laidu osakondade, sektsioonide või liikmete poolt korraldatavaist laulupidustustist saavad võtta osa vaid L. Liidu liikmed. Seega mitte-liikmeil kooridel enne laulupidustusile registreerimist tuleks astuda L. Liidu liikmeks. Liikmeksastumise soovi korral tuleb tellida välja L. Liidu büroost vastav blankett ja see saata täidetult tagasi ühes liikmerahaga, 15 senti igalt tegelaselt aastas.

Muusikud reisudel

Vestelisi märkmeid

Kunstniku elukutse juba nõuab, päälegi kui omatakse rahvusvaheline kuulsus, sagedast reisudel viibimist. Kuulsused oma alal tavatsevad siis reisiida müüdugi kaunis luksushikult, osalt et matkamist teha endale võimalikult mugavamaks, osalt ka puht prestiižiküsimusest. Benjamin Gigli näiteks ümbritses end kaaskonnaga. Teda saadavad alati ta naine oma kammerneitsiga, sekretär, klaverisaatja ja kammerteener. Kõik reisivad esimeses klassis magamisvaguniga ja elavad suursuguseimais hotellides. Võib arvata, milliseid väljaminekuid see kõik nõuab, mis aga kunstniku ebaharilike honoraride juures suuremat ei tule arvesse.

Ka kammerlauljanna Marie Jeritza reisib nagu kuninganna. Omapäraselt kuulus lauljatar on kirglik jazz-lööklaulude harrastaja ja nii saadab teda ta reisudel alati grammofoon uusimate šlaageritega.

Kergeks ei osutu säärane rändelu aga just mitte, vaatamata kogu luksushikkusele, millega ka end ei ümbritseta — armisa „austajatehulga“ pärast, mis tavaliselt ootab igas paigas kuulsusi. Juba varaseimal hommiktunnil avalduvad nad telefonil, ehkki olles siis enamasti priipileti

mangujad. Siis ilmub kindlasti mõni noor maalija, kes kuulsa kunstniku portreteerimiseks tahaks ka saada kuulsaks, siis — komponist, kes on komponeerinud ainumasti selle lauljatar jaoks kolm laulu ja tahab need talle nüüd kanda ette, siis — juuksur, kes oma uut kestvate lainete meetodit nimelt just selle lauljanna juukseil tahab proovida, siis kaupmees hiigla-korvitäie kõiksugu vorstikraamiga, mille ta meeeldi annetab kunstnikule, kui see alla kirjutab ligitudud kirjale, millega tõendab, et selle firma vorstid on parimad maailmas, siis — seebivabrikant samasuguse ettepanekuga, siis — mõni vana näitleja, kes ilmingimata tahab olla „avastanud“ kord kunstniku, ehkki ta nimi tarvitseb olla sellele enne kuulmatu.

Ka Piccaver reisib nagu grandseigneur. Kui ta veel oli poissmees ja „saadaval“, andis ta kord kontserdi Budapestis. Pääle proovi saalist väljudes ümbritses teda tosin noori tütarlapsi, kes kõik palusid autogramme. Piccaver, kes oli hääs tujus ja kellele ilusad ungari neid näisid meeldivat, palus nad kõik endaga kaasa lähedalasuvasse konditoreisse. „Mul läheb veel tänapäeval silmi ees mustaks“, jutustab ta manažer, „kui mõtlen sellele

on 15. mai, seega praegu puudub veel ülevaade osavõtjate arvust. Eelduste kohaselt kõige pinevamaks kujuneb võistlus 1. liigis. Võistluse auhindadeks loodetakse saada väärtuslikke esemeid asutustelt ja Tallinna linnavalitsuselt, — viimane ongi juba teatanud oma põhimõttelisest nõusolekust.

Tallinna kooridele korraldatakse eelproov maikuu lõpul. Umbes samal ajal toimub eelproov ka Tartus.

Viljandi Helikunsti Seltsi meeskoori kontsert.

25. aprillil toimus Viljandi Haridusseltsi saalis kohaliku meeskoori 38. kontsert, mis oli ühtlasi koori tegevushooaja lõppkontserdiks.

Kontserdi kavas oli 8 a capella laulu ja kaks laulu sümfoniaorkestri saatel. Esimeste hulgas tuli esiettekandele Priit Ardna hoogne laul „Viljandile“; nimetamist vääriskid veel Kõrblingi „Kevadepäev“, Tamvergi „Meri“, Võrgu „Laevuke“ ja portugali rahvaviis „Kodule“.

Koor on häälematerjalilt palju paranenud, nähtavasti annab end tunda häälesäade, mida möödunud hooajal kooriliikmetele pidevalt korraldati. Kõlaline paranemine eriti märgatav oli esimestes tenorites. Koor laulis üldse suure diistsipiiniga, mis kergendas koorijuhil H. Tsiirnaskil ettekannete tõlgitsemist.

Orkestri saatel laulis koor J. Saare juhatusel Wagneri „Palverändajate koori“ ja Griegi „Uus isamaa“. Mõlemad laulud esitati vajaliku hooga ja jõulisusega. Viimases laulus liihikese solopartii esitas väga meeldivalt bariton B. Padjus.

Solistideks kontserdil olid pr. M. Tamman (sopran) ja kooriliige hr. V. Abel (tenor), klaveril saatis prl. E. Ulman. Mõlemate solistide ettekanded jäid keskparasele tasemele, mistõttu nende esinemine ei pakkunud erilist elevust. Teatava haruldus-ansamblina esines kontserdil cellole kvartett, esitades kaks pala.

Meeskoori esinemine leiab Viljandis alati tähelepanu, ka seekord oli saal külastajaid peagu täis.

P. V.

hulgale maiustustele, mis need tüdrukud hävitasid! Aga see polnud veel kõik: Piccaver kinkis lahkumisel igale karbi bonbons'e „mälestuseks“.

Huberman jäle on kunstnik, kes oma ebaharilikult jõudupingutava tegevuse pärast vajab absoluutset öörahu. Vähihmagi tänavakära või rahutu toanaaber viivad ta määratsuseni. Ta kannab seepärast endaga alati kaasas märkmeteraamatut, milles tal on tähendatud kõigi hotellide, kus peatub, rahulikumate tubade numbrid, ja nii telegraafib ta näiteks järgmisse linna:

„Saabun homme, reserveerige tuba 174.“
Ning hotellidirektor täidab ta soovi kas läbi tule ja vee, sest igale hotellile on see suureks auks, kui kuulus kunstnik tas peatub.

Mõnikord juhtub kunstnikega sääraseil reisudel ka õige veidraid elamusi. Nii esines kord keegi kuulus Viini kammerlaulja ühes Austria provintsilinnakeses, kus mängis Matteust „Evangeliimeshes“. Ta oli Viini ooperil, kus tollal tegutses, seks esinemiseks saanud loa vaid tingimusel, kui on järgmisel päeval punkt kell 10 prooviks Viinis jälle tagasi. Ta pidi nii siis jõudma veel etenduse õhtul kella 11-sele rongile. Vastu ootust venis aga näidend, hoolimata sellest, et laulja oli tunduvalt kiirustanud oma aariate tempot. Kell oli juba veerand üksteist, kui ta sooritas viimase kummarduse. Lahti- ja ümberriietumiseks polnud enam aega. Nii siis kargas laulja kerjusekostüümias, nagu oli, ühte sõidukise ja kihutas jaama. Rong haikkaski parajasti liikuma. Kui ta nii näruses riietuses, tülilus seannahkne reisu kohver käes, tormas oma kupee ukse suunas, peatas teda politseiniku kare käsi, kes oletas mehes varast. Lauljal läks aga korda rabeleda lahti ja karata rongile ning nii pääseda „õiguse käest“.

Ent kohusetruu politseinik ei jätnud. Ta telefonis järgmisse jaama, et kolmandas kupees teises klassis asub varas, kes näpand seannahkse kohvri. Tööpolest ilmusidki järgmises jaamas politseivõimud käeraudadega, et saata mehike priileivale. Suur oli aga nende imestus, kui vagabundi asemel leidsid ees kuulsa kammerlaulja, kes vahepääl oli jõudnud mingist vabaneada ja riietuda ümber, ning näitas ette tõendused oma isiku kohta.

Ka Leo Slezak'il oli lõbus reisujuhtum. Ta oli parajasti tagasisõidul „Prohveti“ võõrusetenduselt ja istus mõnuledes oma kupees, kui piirijaamas sisse astusid tolliametnikud, et kontrollida pakke, mida Slezak ka arvutul hulgal alati vedas endaga kaasas. Eriti üks karp äratas kohe ametnike huvi ja kunstnikku paluti just see

pakk avada. Kui mehed aga nägid sisu, löid nad silmapilkselt sirgeks nagu tikud ja üks neist põristas saluteerides truu-alamliikumal häälel: „Oo, pardon, majesteet!“ — Karp sisaldas nimelt krooni, mis Johann von Leyden'ile asetatakse „Prohvetis“ pähe!

Paljudele osutub säärane reisimine aga ebamõnuseks, eriti kui on tegemist üle-mere-sõitudega ja kardetakse merehaigust. Nende kategooriasse kuulub ka Mattia Battistini. Teda oli kutsutud ebahariliku tasu eest Ameerikasse, kuid ükski vägi ei suutnud lauljat sundida võtma ette reisu üle suure lombi. Isegi väikeste meresõitude ees tundis ta põrguhirmu. Kord aga pidi ta tahes-tahtmata sõitma Triestist Veneetsiasse ja soovis seks kasutada ööaurikut. Meri oli kaunis tormiline. Juba tund aega enne ärasõitu asus Battistini laevale ning läks oma kajutisse, et katsuda uinuda enne, kui vintsu-tamine läheb lahti. See oli aga lootusetu, laev õõtsus tubliasti, ja kogu õõ pidi kunstnik paluma appi püha Ulrichit.

Kes aga kirjeldab tema imestust, kui ta, roidunud magamata ööst, ronis hommikul laevalaale ja oodatud Campanile'i asemel nägi enda ees — Triesti sadama t. Laev nimelt polnudki suure lainetuse pärast sõitnud välja ja Battistini ahastus oli olnud asjatu!

Paljud kunstnikud ei tarvita aga ei raudruuna ega veeteed ringirändamisel, vaid sooritavad turneed võimalikult autos, muidugi omas. Mõned neist juhivadki sõidukit ise, nagu näiteks kammerlaulja Richard Tauber, Vaša Prihoda, Alfred Jerger jne., ning lugematud pildiajakinjas allkirjaga „Tüüril kunstnik X. X.“ reklaamivad nii kunstnikku kui auto firmat.

Vähem armastatud liiklemisvahend muusikajungreile on aga lennuk, ehkki see soodustaks kiireima liiklemise ühelt kontserdilt teisele. Arvatavasti armastavad aga muusikud oma elu liialt, et end usaldada õhu meelevalda, ja seni leiab lennuk liiklemisvahendina muusikamaailmas vaid alles üksikut tarvitamist.

Tähtsat osa etendab kunstnike reisudel ka intervjuu. Eriti Ameerika püstitab ses rekorde. Aga ka Euroopas ei jääda tänapäeval ses enam maha. Osalt on see küll teatavaks reklaamiksi kunstnikule, kuid sageli oskavad liig väledad lehemehed teha kunstniku elu siin kaunis kibedaks.

Tavaliselt määravad küll manažerid või impesaariod ajalehemeestele teatud aja kunstniku intervjuemiseks, kuid uudistejahil ei lepita sellega ja nii juhtub sageli, et kunstnik „nabitakse kinni“ aja-

lehenegrist juba raudteevagunis, aurikul või hotelli hallides.

Kui kord säärane väle ajalehereporter Viinis hotellihallis püüdis kinni Gigli ja teda „intervjueris“, kas tal repertuaaris on ka mõni saksakeelse tekstiga teos, kukkus usutletav täiest kõrist laulma üht aariat „Lohengrinist“. See aga ei heidutanud põrmugi nupukat ajalehemeest: lehes ilmus ikkagi „intervjuu“, mis kandis päälkirja: „Gigli laulab oma hotelli hallis Lohengrini“.

Kui osavasti kunstnikud sageli piinlikest küsimusist saavad üle, on omakorda huvitav. Kui kedagi intervjueritakse moodsa või atonaalse muusika suhtes — viimaseil ajal eriti armastatud küsimus —, siis keelutab ta nii diplomaatlikult, et mitte kellegi teha haiget. Muidugi on nii žurnalistidel kui intervjueritavail oma šabloonseks saanud küsimused ja vastused. Mõlemad on sageli väga leidlikud ning se-

gavad tött ja luulet — kuni intervjuu melange maitseb suupäraselt. Väga armastatud intervjuufraas on näiteks see, et kunstnik eriti just sees linnas, mida ta praegu külastab, „esineb meelsaimini“, kuna vaid siin olevat „arusaaajaim ning tänuhikem publik“.

Lõpuks olgu jutustatud ühelt sääraselt kontsertreisult väike juhtum, mil küll pole tegemist „intervjuerimisega“ tavalises mõttes.

Selma Kurz andis kontserdi oma kodulinnas Bielitzis. Kui ta vaheajal pöördus kunstniketuppa, pörkas ta üksel kokku mehega, kel oli käsi varrel ta hinnaline chinchilla kasukas ning sellega nähtavasti tahtis lasta jalga. „Aga, Jumala pärast, mida te siin teete?“ hõikas Selma Kurz ehmununa. „Tahtsin vaid võtta kaasa väikese mälestise oma kuulsalt kaasmaalasel“, vastas omapärane „intervjuerija“.

Mitmesugust

Uusi helitöid puhkpillikoorige.

Lauljate Liidu Puhkpillimuusika Sektsiooni kirjastusel ilmus M. Lüdigi „Jaaniöö“, sümfoonia pildike, puhkpillikoorige säändnud J. Vaks. See teos on mitmeid kordi kantud ette sümfooniakontsertidel ja käsikirjast üksikute puhkpillikoorige poolt, leides publiku poolt häa vastuvõtu. Eriti sobiv on see teos suvel peetavate laulupidustuste ja vabaõhukontsertide kavades. Hinnaks on Lauljate Liidu liikmele Kr. 2.50, teistele Kr. 3.50.

Uuest trükist ilmus R. Kulli „Tuljak“. See, meie puhkpillikoorige repertuaari raudvara, oli otsas trükist juba mitu aastat. Kuna aga vahepeäl on tekkinud juure uusi koore, kellele see teos puudus ja ka välismaalt on korduvalt pöördutud selle noodi saamiseks, siis otsustati see trükkida uuesti. Hinnaks on Lauljate Liidu liikmele Kr. 1.50, teistele Kr. 2.50.

Kolmandana ilmus uuesti trükist J. Niksmanni marss „Eesti husaar“. See marss löi läbi õige kiiresti, nii et juba poolteise aasta pärast pääl ilmumist esimene trükk oli otsas. Uues trükis maksab see marss Lauljate Liidu liikmele Kr. 1.—, teistele Kr. 1.50.

Praegu on trükis puhkpillikoorige J. Hiobi „Largo religioso“. Kui meil viimasel ajal tundus puudust pikaldase tempoga, pidulik-vaimuliku laadi helindite järele, siis see teos aitab seda puudust kõrvaldada. Teos on katke sama autori kantaa-dist „Jesaja kuulutamine“.

Päaleselle on praegu trükis uus algupärane marss Ü. Topmanilt, nimega „Vikingid“. See on kergestimängitav, ladus, marssimiseks hästi sobiv. Uued teosed ilmuvad trükist loodetavasti kuu aja pärast.

Ilmus Lauljate Liidu 1935. aasta aruanne ja 1936. a. eelarve.

Esmakordselt ilmus käesoleval aastal Lauljate Liidu aruanne ja eelarve trükilt. Selle põhjustajaks on asjaolu, et käesoleval aastal saab Lauljate Liit 15-aastaseks.

Aruande eel Liidu esimees prof J. Aavik märgib lühidalt koorimuusika ala osatähtsust meie kultuurielus ning selle arengut L. Liidu tegevuse ajal, rõhutades edaspidise kohta, et olla organiseeritud ei tähenda mitte ainult võtta vastu soodustusi ja hüvesid, vaid ka kohustuse kandmist, rakendumist muusikakultuuri arendamisse iga üksikisiku, oma lähema ümbruse ja terve riigi seisukohalt.

Edasi leidub Liidu 1935. aasta rahaline aruanne ja tegevuse ülevaade, samuti osakondade aruanded, siis 1936. a. eelarve ja tegevuskava ühes osakondade eelarvetega ja tegevuskavadega. Kuna need on esitatud materjalidena 10. mail s. a. toimuvale volikogu koosolekule, siis toome neist lähema ülevaate järgmises numbris, pääl nende kinnitamist volikogu poolt.

Aruanne on kaunistatud piltidega L. Liidu esimesest ja praegusest juhatusest,

möödunud aasta juubilaridest ning L. Liidu esimehe, prof. J. Aaviku pildiga.

Aruanne saadeti laiali tasuta kõigile L. Liidu liikmeile.

Sakalamaa VII laulupeo eeltööd.

Sakalamaa VII laulupeole on seni registreeritud 105 laulu- ja puhkpillikoori, kokku 3500 tegelasega. Pääle selle üks meeskoor ja puhkpillikoor Lätist, Võnnust.

Laulupidu on otsustatud korraldada Lossimägedes, kus peeti eelmine laulupidu. See koht võimaldab kõige vähemate kuludega poodiumi korraldamist ja on akustiliselt võrdlemisi soodus.

Laulupeo eeltööde läbiviimiseks on moodustatud päätoimkond, eesotsas esimehe ja aupatrooni, Viljandi maavalitsuse esimehe H. Lauri'ga, ning 7 eritoimkonda. On otsustatud anda välja laulupeo mälestisalbum ja rinnamärk, viimane kunstnik J. Kangelaski kavandi järgi.

Laulupeo reklaamimiseks ja propageerimiseks on otsustatud kasutada Võidupüha pühitsemist korraldavate toimkondade kaasabi.

Korraldatakse vabaharidustöö näitus.

Eeloleval suvel toimuva Soome-Ugri kultuurkongressi sarjas on nähtud ette haridustöö näitus, millel eriosana esinevad vabaharidustöö alal tegutsevad organisatsioonid. Praegu selgitatakse, mil määral iga organisatsioon saab esitada oma väljapanekuid. Kui korralduslikud võimalused lubavad, siis tahab sel näitusel esineda ka Lauljate Liit, pannes välja diagramme ja tabeleid L. Liidu töö kujunemise kohta möödunud 15 aasta jooksul, kirjastatud literatuuri, pildistusi laulupidudest ja muud.

Kahjuks on jäetud vabaharidustöö alale väljapanekute tarvis vaid väike klassiruumike, kuna väljapanekuid võiks koguneda kümnekond organisatsiooni.

Pärnu Kaitseliidu orkester 10-aastane.

25. aprillil pühitses Kaitseliidu Pärnu Maleva orkester oma kümnendat aastapäeva. Oli korraldatud omavaheline koosviibimine naiskodukaitse kaastegevusel.

Pärnu Kaitseliidu orkestrit on juhtinud kogu aja J. Kask, Pärnu muusikaelu kesk-kujusid aastakümnete jooksul. Pärnu Kaitseliidu Maleva orkester on kujunenud hädavajaliseks muusikatükkuseks Pärnus, olles kaastegev paraadidel, rongikäikudel ja mujal.

Hümnitaoliste peolaulude võistlusel 400 viisi.

Valitsuse Informatsiooni ja Propaganda Talituse korraldusel toimuva hümnitaoliste peolaulude võistluse viiude osa tähtpäevaks oli 20. aprill. Seks ajaks saadeti võistlusele 400 viisi ümber. See on küll suurim arv, mis kunagi meil esinenud muusikavõistluste puhul! Arvatavasti on ergutanud helimeistreid võrdlemisi väarikad auhinnad kui ka praktiline vajadus igapäevaste, lihtsate laulude järele, kuna ju enamus meie heliloojaid on ise koorijuhid või muusikaõpetajad ning on jõudnud äratundmisele selliste lihtsate laulude vajadusest.

Võistluse žüriisse kuuluvad: prof. Th. Lemba, P. Olak, H. Kompus, H. Laksberg ja Joh. Aavik, seega žüriisse kuulub muusikamehi vaid kaks, ülejäänud kolm aga on aladelt, mis kunstiküsimustega seoses. Žürii on valinud oma esimeheks prof. Th. Lemba ja sekretäriks haridusnõuniku Joh. Aaviku.

Suurem osa viise olevat loodud propagandatalituse poolt kirjastatud tekstidele. Mõned heliloojad olevat esitanud ka täiesti uusi tekste, millised tulevad läbivaatamisele pääle viiude võistlust.

Materjalid on jaotatud ära žüriiliikmete vahel, kes esimesel läbivaatamisel eraldavad hoopis kõlbmatud tööd. Žürii järgmine koosolek peetakse 8. mail Tallinnas.

Nagu kaudselt kuulub, on neist võistlusist võtnud osa rida meie nimekamaid heliloojaid nii vanemast kui nooremast generatsioonist. Seetõttu võib oletada, et see võistlus peaks tooma meile juure rikkalikult rahvalikku lauluvara, millel ei puudu ka kunstiline väärtus.

Üldiselt siiski kuuldus enne võistlust heliloojate poolt kaebeid sobivate tekstide puuduse üle. Väideti, et ka propagandatalituse poolt kirjastatud laulud, mis käinud läbi võistlusest, ei ole kuigi soodsad inspireerima hääd muusikat.

Ilmumas tarviline käsiraamat koorijuhile ja lauluõpetajale.

Lähemal ajal rikastub meie muusikakirjandus väga tarvilise ja ammuoodatud teose võrra. Nimelt ilmub kollektiivtöona „Koorijuhi käsiraamat“, mille toimetajaks on helilooja koorijuht-muusikaõpetaja R. Ritsing, kes hiljuti käis välismaade tähtsamates muusika-tsentrumites (Berliin, Leipzig, Dresden, Varssav, jne.) end täiendamas, pidades silmas eriti koorijuhutamise ala.

Teos sisaldab ulatusliku üldartikli kõigist koorijuhhi kompetentsi kuuluvast küsimusist ja rea eriartikleid, nagu „Koorijuht“, „Koorijuhatamise tehnika“, „Häälesäade“, „Hääldamine“, „Intonatsioon“, „Koorilaulu literatuur“, „Osakussõnastik“, „Puhkpillikoor“, „Kooli pillikoorid“ jne.

Raamatu kaastõllesteks on Aleksander Läte, prof. August Topman, Adalbert Virkhaus, August Kiiss, Juhan Simm, Evert Mesiäinen, Arno Niitof, Eduard Oja, Eduard Visnapuu, Eduard Tubin, Johan Tamverk, Richard Ritsing jt.

Kuna raamat käsitab ülevaatlikult ja üsna täielikult koorijuhhi, lauluõpetaja ja orkestrijuhi alasse puutuvaid küsimusi, siis on loota raamatule rohkearvulist tiraaži.

Teateid ja etteellimise kaarte saab toimetajalt R. Ritsingult, Tartu Ülikooli tänav 46.

Etteellimine, mis kestab lühemat aega, võimaldab raamatut omandada märksa odavamalt kui pärast tavalises müügikorras.

Eesti sai esimese naisprofessori.

E. V. Tallinna Konservatooriumi juhatus on otsustanud ninetada vanema klaveriõpetaja Sigrid Antropov'i professoriks. Seega oleme saanud esimese naisprofessori. Professoritiitel anti tublile pedagogile tema 50-a. sünnipäeva puhul, mil ühtlasi oli korraldatud 30. märtsil konservatooriumi saalis austamisõhtu, kus vastne professor kandis ette klaveriteeseid.

Tartu Üliõpilaskoori reis Soome jäi ära.

Tartu Üliõpilassegakoor E. Võrgu juhatusel kavatses kontsertreis Soome, Helsingi. Mõni päev enne väljasõitu aga selgus, et Soome poolt on esitatud kontserdiks sedavõrd ebasoodsad tingimused, et koor oli sunnitud reisust loobuma. Nimelt nõuti saali eest üüri Kr. 240.—, päaleselle oleks tulnud võtta igale lauljale reisipass või tööloba, mille eest igal lauljal oleks tulnud maksta Kr. 5.—. Need ootamatud ja hilinenud tingimused ei võimaldanud kooril reisu teostada.

Asutamisel eesti rootslaste kooriliit.

Eesti rootslased kavatsesid asutada oma kooride liidu, et asuda arendama eesti rootslaste laulukultuuri. Praegu töötab eestis umbes kümnekond rootsi koori, peamiselt kirikute koorid. On kavatsusel korraldada 1937. a. suvel Haapsalus rootsi kooride laulupäev, nagu see leidis aset 1932. aastal.

Tallinna tsitrimängijate klubi

„Kaja“ registreeriti 12. III. Varemini juba on asutatud Tallinna mandolinistide klubi. Nii vist tekib meilgi mingisugune eriline kodumuusikaliikumine, sarnanev balaalika kooride harrastusele Venes.

Ludvig Juht ostis Ruggieri kontrabassi.

Meie kontrabassikunstnik Ludvig Juht on omandanud itaalia vanameistri Francesco Ruggieri kuulsa kontrabassi, millist peetakse üheks parimaks terves maailmas. Selle erakordse instrumendi eest on Juht maksnud 3000 dollarit, ehk eesti rahas miljon ükssada tuhat senti. Pilt on ehitatud 1679. a. ning säilinud väga hästi, olles seisnud pikema aja jooksul ühe inglise aadlisuguvõsa käes.

Nagu Juht ise tähendab oma kirjas kodumaale, olevat ta pilliga väga rahul, märkides koguni, et loodab oma mängule sellest pillist 100-protsendilist kasu.

Korraldamud kitsamale ringile muusikahuvilistele ja -tegelastele uue pilli sisseõnnistamiskontserdi, on sellel avaldatud tormikat vaimustust nii pilli kui Juhi üle. Juht märgib tagasihoidlikult oma kirjas, et ameeriklasele on omane suur entusiasm kõigi rariteetide, nii isikute kui esemete suhtes, võib küll kujutleda nende vaimustust, kui neil avaneb juhus kuulda korraga parimat tänapäeva kontrabassikunstnikku ja parimat kontrabassi.

Miliza Korjus kutsuti Hollywoodi.

Tallinna päritoluga ja meie kontsertpublikule tuttavaks saanud koloratuursopran Miliza Korjus reisis üle ookeani Ameerikasse, olles kutsutud filmilinna Hollywoodi filmistaariks. Tallinlased mäletavad pr. Korjust kui temperamendikat ja silmapaistvalt kauni välimusega daami, mis lauseb eeldada, et tal võiks olla võimalusi tõusta silmapaistvaks filminäitlejaks. Sellele lisandub loomulikult tema erakordne andekus ja võimised lauljana, mida tänapäeva helifilm oskab küllalt väärakalt hinnata.

Kodumaale saabunud kirjas pr. Korjus on suuresti vaimustatud oma uuest elust. Kahjuks lisandus sellele vaimustusele peatselt suur traagika: vaevalt lauljataril ookeanireisule asudes suri Tallinnas ta isa, kõrgem kaitseväljlane, kes olnud ka meie kaitseväe teenistuses.

Uurimus vanade käsikirjade kohta.

„Madalmaade Muusika, Ajaloo Seltsi Ajakiri“ toob Utrechti ülikooli muusikateooria- ja ajaloo-professori Dr. Albert Smijers'i aruande, tema uurimustest itaalia noodi-

kogudes; ligi viie aasta jooksul on Dr. S. põhjalikult tutvunud neis leiduvate madalmaade meistrite käsikirjadega ja koostanud nende kohta üksikasjalise kataloogi (3960 teose kohta), leides sääljuures 315 anonüümsele helindile seni tundmata autori nime. Dr. S. kaebab suurt hooletust, millesse paljud väärtuslikud käsikirjad jäetakse, hävides niiskusest ja mustusest. Dr. S'i töö toimus Hollandi valitsusasutuste heldel ainelisel toetusel.

Karel Hoffman †

Esmaspäeval, 30. märtsil suri Prahast Čehhi viiulikunstnik Karel Hoffman, sünd. 12. XII. 1872. a., kuulsa muusikapedagoogi Bennewitz'i õpilane. 1922. a. saadik oli ta Praha riigikonservatooriumi meisterskooli professoriks. Ta oli kuulus oma toonipuhata mängu, kauni hingelise ettekande poolest, omades sääljuures virtuooslikku tehnikat. Hoffman'iga kaotab Čehhi muusika Čehhi Kvarteti asutaja ja esimese liikme.

Mida nõutakse inglise ooperiloojalt,

selgub Glyndebourne'i muusikapidustuste tarvis vajatava inglise ooperiloomise ettekirjutusist direktor John Christie'lt:

1) Ooper sobigu Glyndebourne'i lavale ning selle akustikale, milledega autor eeskätt saagu tuttavaks.

2) Pääsade kujundamine sündigu kokkuleppel teatri juhatasegaga. Muusikapidustuste tasemele vastavaid lauljaid leidub igalpool vähe ja tuleb neistki valida niisuguseid kes inglise keeles laulavad võõrapärase aktsendiga. Igatahes ei ole mõtet pakkuda teatrit juhatasele oopereid, millele ei leidu sobivaid lauljaid.

3) Ooperi pikkus vastaku tavalistele normidele.

4) Ooper olgu väärtuselt küllalt kaalukas esinema teiste, kavades ettenähtud ooperite kõrval.

Mainitud juhtnöörid väärivad tähelepanu meiega ooperiloojate poolt.

Toscanini ei lähe Londoni.

Londoni Queen Hall'is pidi mais ja juunis korraldatama „Londoni Muusikapidu“, s. o. seeria esmajärgulisi muusikalisi ettekandeid tuntuimate dirigentide juhtimisel. Ent muusikapidu nüüd jääb pidamata, sest rida välismaa jõude, eeskätt Toscanini, on loobunud esinemast (küllalt läbipaistvail, poliitilisel põhjusil).

Prantsuse ringhääling maksustati teatrite kasuks.

Prantsuse saadikutekoda ja senat enne istungjärgu lõppu võtsid vastu sääduse

ringhäälingu maksustamiseks teatrite kasuks. Seega välditi juba ähvardanud teatrite streiki.

Orelimängu käsiraamat.

Kuulsalt orelivirtuoosilt Charles Tournemire'ilt ilmus käsiraamat orelimängust „Précis d'execution, de registration et d'improvisation a l'orgue“ (hind 50 franki).

Furtwaengler juhib

tänavu Bayreuthi muusikapidustusi, samuti Berliini filharmoniaat hooajal 1936/37. Maestro on valitsuse poolt nimetatud „preisi riiginõunikuks“.

Juudid boikoteerivad Furtwaengler'it.

Furtwaengler pidi New-Yorgi filharmonias esinema lähemal hooajal. Kuna aga hulk juudisoost kontserdikülatajaid ette teatas, et F. tulekul filharmonia jääb toetusist ilma, Furtwaengler telegrafeeris, et ta tulevat vaid siis, kui publik on jõudnud arusaamisele, et kunstil ja poliitikal pole midagi ühist (tõde, mis rabab ka F. kodumaal valitsevat režiimi!).

Richard Strauss

esines märtsi lõpul ja aprilli alul Pariisis oma teoste juhina.

Teatrikongress ja ooperietendused Austrias.

Viinis 3.—8. IX peetava rahvusvahelisest teatrikongressist osavõtjail on soodne võimalus külastada ühtlasi ka Salzburgi ooperietendusi 27. VIII — 1. IX.

Palestiina sümfooniaorkester.

Toscanini asus juhtima äsja asutatud Palestiina sümfooniaorkestrit (65 mängijat, nende seas hulk tunnustatud kunstnikke, saksa juute). Esimene kontsert pidi leidma aset aprillikuus Tel-Avivis.

Metallist viiulid.

Sheffildis on müügile lastud metallviiuleid (kroomi, nikki ja vase erisegust), mille kõla mitte millegi poolest ei erinevat puupillide omast.

Gitarrikläss.

Madridi Konservatooriumis asutatud gitarriklässi professoriks kinnitati Sainz de la Maza. Õppekava näeb ette klassikalisi (Paganini!) ja kaasaegseid teoseid, neist viimastest väga raskeid ja küllaltki väärtuslikke helindeid.

Rouget de l'Isle'i 100 a. surmapäev.

Marseljeesi sõnade looja Rouget de l'Isle'i 100. a. surmapäeva mälestatakse eripidustustega 26.—28. VI nii Pariisis kui Choisy-le-Roi's, kus de l'Isle suri 26. VI 1836.

Kunst ja kohus.

Kuulus dirigent ja helilooja Paul Paray kaevati kohtusse mitte vähem tuntud arvustaja Emile Vuillermoz'i poolt äärmiselt vaheda vastuarvustuse pärast kaebaja kriitika puhul. Pooled leppisid, kui Paray end Vuillermoz'i ees oli vabandanud.

Kodurahu.

Frederick Ainslie Eskdale Allan, Greasby's, populaarne torupillimängija, kaevati toanaabrite poolt kohtusse, sest torupillimäng sünnitavat „mõtetu, tarbetu ja tülgastava kära, mis kahjulik tervisele.“ Kuna hra Allan oma kunsti demonstreerib arvukaile küllastajalele tasu eest, osutus asja otsustamine eriti vastutusrikkaks ja tuli lükata edasi kaaluvamate tunnistuste esildamiseni.

Inimlikkus Hollywoodis.

Lauljanna Grace Moore, astunud Hollywoodi teenistusse, lahkus uuel kohalt põh-

jusel, et ta soovivat „inimlikku kohtlemist.“

Oodatavaid esinemisi „Estonias“.

- 5. mail — Narva Suur-Vene orkestri kontsert.
- 6. mail — prof. Bierdjaev'i ooperiklassi ansambli esituses ooper „Don Juan“.
- 8. mail — Leedu üliõpilassegakoori kontsert.
- 9. mail — Tallinna Meestelaulu Seltsi kontsert — G. Ernesaksa juhatusel, kavas eesti ja läti laule, solistid viiulikonstnik H. Anton ja klaverikonstnik O. Roots.
- 10. mail — 14. sümfoniakontsert prof. Bierdjaev'i juhatusel, solist klaveril pr. Klas-Glass.
- 12. mail — Poola „Dan'i“ meeskoori kontsert.
- 14. mail — Leedu ooperi primadonna A. Dambrauskaite külaskäigu etendus ooperis „Eugen Onegin“.
- 22. mail — Viiburi meeskoori „Laulo-veikot“ kontsert.
- 27. mail — Johann Strauss'i valsside õhtu Johann Strauss'i juhatusel.
- 29. mail — E. V. Tallinna Konservatooriumi lõpuaktus.

Toimetusele saadetud kirjandust

„Eesti Laul“ nr. 9 — M. Saar „Õpetus pruudile ja peigmehele“, hind Lauljate Liidu liikmeile 10 senti, teistele 15 senti.

M. Saar kasutab esmakordselt pulmalaulu rahvaluulet, tuntud õpetust pruudile ja peigmehele edaspidiseks eluks. Rahvaviisi laadiline teema on arendatud välja M. Saarele omase meisterlikkusega ja osavusega, värvi ja värske harmooniaga. See laul peaks ulatuma kaugemalegi kontsertlavast, nimelt esitamiseks abiellumiste puhul, — kurdetakse ju meil üldiselt, et ei ole sobivaid laule tähtpäevadeks!

„Kirikukoor XIII“ — Eesti algupärased võimalikud laulud. Kirikumuusika Sekretariaadi väljaanne 1936. Hind 30 senti.

Mõne aasta eest asutatud Kirikumuusika Sekretariaadi peamine ülesanne oligi muretseda algupärasest võimalikku literatuuri, tuua elavust meie sajandeid tardunud kirikumuusikasse uue ja algupärase lisandamisega. Eriti tunnustusväärne ses mõttes on „Kirikukooride XIII“ vihik, milles sisaldab esmakordses trüki reas meie silmapaistvamaid võimalikke laule. Kahtlematult neist kujuneb edaspidi otsimataid laule kirikuis ja võimalikke sündmuste puhul. Kui sageli meie heliloojale heidetakse

ette tehnilist liigraskust ja rahvamaitsest võõrdumist, siis selle vihu puhul näeme, kui lihtsas käsitusviisis meie heliloojad siiski suudavad pakkuda väärikat muusikat. Kõnesolevat vihku tuleb soovitada kõigile kooridele, mitte ainult kiriku juures tegetsevaile, kuna ühel kui teisel puhul ikkagi kõigil kooridel tuleb esineda võimalikel sündmusil. Esinetagu siis juba uue, oma repertuaariga!

Enn Vörk „Koorilaulud II“, sisaldab üksikult ilmunud anded XIII—XX. Kogu hind Kr. 1.—, annete hind à 10 senti.

E. Võrgu „Koorilaulud“ I kogu hää menu on tiivustanud teda andma välja teist sarja. Teine sari sisaldab 10 laulu, millistest mitmed on saanud juba varemalt üldsusel tuttavaks, nii: „Isamaale“, „Mehed“, „Vistel, vastel“ jne.

Kogus ilmunud laulud on saadaval ka üksikute annetena. Laulude juures peatume lähemalt „Muusikalehe“ järgmises numbris.

Itaalia saatkonna lahkelaasabil saadud:

„Giovinezza!“ — Giuseppe Blanc, Fašistliku partei hümn klaverile ja soolohäälele. sümfonietaal-koosseisule.

„Il canto degli Italiani“, Inno Nazionale

„Fratelli d'Italia” — Michele Novaro, sümfooniit-koosseisule klaveri ja harmooniumi saatel.

„La legenda del Piave” — E. A. Mario, soolohäälele klaveri saatel, sümfooniit-koosseisule.

Nali naljaks

Esimesed kolm ei lase.

Küsitakse kord ühelt meie noorelt heliloojalt, et millal ta siis sümfooniit hakkab kirjutama.

„Oh, see ei ole nii lihtne, kui sa arvad! Peab tundma hästi matemaatikat!”

„Matemaatikat?”

„No-jah! Vaata, alati esimesed kolm sümfooniit heliloojail on enam-vähem äpardunud, alles neljandast päale saavad sümfooniad, populaarseks. Mis mõte aga mul on kirjutada sümfooniaid, mis ei löö läbi. Vaata, kui ma teaks, kuidas kirjutada nii, et kohe võiks alata neljandast, esimesed kolm võiks sootuks jätta kirjutamata, küll siis juba ammugi oleksin sümfonist! Ainult matemaatiline probleem, eks ole?”

Väärtuslik igavus.

Meie muusika põeb — tekstide kriisi!

Küsitletagu millist heliloojat tahes, ikka saadakse vastuseks, et töö ei edene sobivate tekstide puudusel, — ei ole neid koori- ega soololauludeks, ei kantaatideks ega ooperiteks.

Kujunes hiljuti ühe muusikahuvilise isiku ja helilooja vahel järgmine kõnelus.

Muusikahuviline: „Millal hakkate uut ooperit kirjutama?”

Helilooja: „Ei saa kirjutada, ei ole libreto. Ükski luuletaja ega kirjanik ei tee libreto, olen juba kõik ära tüüdanud libretojutuga!”

Muusikahuviline: „Kuulge, teie võiksite ju ise kirjutada libreto. Vaadake, kuidas Wagner kirjutas ise oma ooperite libreto.”

„5 canti popolari del 1848” meeskoorile klaveri saatel.

„Musica D'Oggi”, muusikaajakiri, nr. 1 —4 1936. a.

„La Rassegna Musicale”, muusikaajakiri, nr. 1—3 1936. a.

Helilooja: „Noh, sellepärast ongi ka Wagner'i ooperid nii igavad!”

Muusikahuviline: „Tehke siis ometi niisuguseid igavaid oopereid! Meie kuulame neid meeleldi!”

Muusika laos.

Meie algupärane muusikakirjandus on viimastel aastatel teinud imetletavalt suuri edusamme: meil ilmub teoseid igalt alalt: koorile, orkestrile, soololaulule ja -instrumentidele. Mõnigi kord, kui läbitada tube, kus see meie muusikaline vaimuvara rõhub riulaid, täidab lihtsurelikka suur aukartus ja imetus: kui palju on seda varandust kuhjunud siia riulitele! Oh, kui see kõik läheb kord publiku sekka, siis peab küll ütleva, et eestlane on kõrgekultuurne rahvas, — igas perekonnas leidub vähemalt üks algupärane heliteos (selleks peaks igatahes nendest ladudest jätkuma).

Miks see vaimuvara siis ei ole veel läinud rahva sekka? Rahvas ei tunne seda!

Meie heliloojad ise aga tunnevad seda küll.

Alles hiljuti anti üks äsjailmunud teoseid ühele meie tunnustatud heliloojale arvustamiseks. Mõne päeva pärast tõi lugupeetud helilooja moodi tagasi, — oma arvamust aga ei tahtnud avaldada. Ning alles suure pärimise pääle vastas:

„Arvustust ma sellele teosele kuidagi ei saa kirjutada. Sellega ma muidugi ei ütle, et see teos oleks halb. Ma leidsin sellest koguni kaks takki, mis mina ise ehk oleksin samuti kirjutanud!”

Materjalide kasutamine allikat nimetamata on keelatud.

Tegev ja vastutav toimetaja
EDUARD VISNAPUU

Toimetuse kolleegium
prof. J. AAVIK, prof. TH. LEMBA,
A. OINAS, R. PÄTS ja J. VARAS.

Väljaandja **Eesti Lauljate Liit**, Tallinn, Lai 7, telefon 431-82

Kõlarikkaid, vastupidavaid ja nägusaid

keelpille,
vilespille,
muusika löökriistu

valmistab võistlemata hindadega

F^a AUGUST KRISTAL'i

muusikariistade tööstus.

Tallinn, Väike Pärnu mnt. 12.
Telef. 462-60 Asutatud 1889. a.

AUGUST PERMANN

O-ü. „Esto-Muusika“ ja Tallinna
Konservatooriumi klaverimeister
ja -häälestaja.

Tallinn, Vambola tän. 8-15, telef. 453-26.

P. PRESSNIKOFF

Kontsert, saade, tun-
nid, klaver ja orel.

Tallinnas ja väljaspool.

Tallinn, Rulkoviuse 26-10

ILMUS:

„Rahvakoorig“ nr. 23

Ed. Oja: „Kangakudumise laul“

LAULJATE LIIDU VÄLJAANNE.

ILMUS TRÜKIST PUHKPILLIKOORILE

M. LÜDIG

///
///
„JAANIOO“

sümfooniline pildike puhkpillikoorige, säädud J. VAKS.

Hind Lauljate Liidu liikmeile Kr. 2.50,
teistele Kr. 3.50.

Eesti Lauljate Liidu Puhkpillimuusika
Sektsiooni kirjastus,

Tallinn, Lai tän. 7. telefon 431-82, posti jooksev arve nr. 235

KONTSERTREPERTUAAR SEGAKOORIDELE

„EESTI LAUL“ NR. 1-9

- I anne: M. Lüdig — „MÄLESTUSED“
 II „ A. Kapp — „KUI TUME VEEL KAUAKS“
 III „ M. Saar — „MANALAZE LAUL“
 IV „ J. Jürgenson — „ÜKSINDA ARMASTAN“
 „ M. Saar — „LAPSE MÖTTED“
 V „ K. Türipu — „MULL' LAPSEPÕLVES RÄÄKIS“
 VI „ E. Tubin — „KARJASE LAUL“
 VII „ H. Käand — „LÕOKE“
 VIII „ V. Nerep — „KAS OLETE NÄINUD?“

ILMUS:

IX anne: M. Saar — „Õpetus pruudile ja peigmehele“

ANDE HIND: ELL liikmeile 10 senti, teistele 15 senti.

Eesti Lauljate Liidu kirjastus.

E. Võrk

„KOORILAULUD II“

Hind Kr. 1.—

SISALDAB:	XIII	anne	{	Kevadlaul
	XIV	„	{	Meie laul
	XV	„	{	Mure
	XVI	„	{	Uhte laulu
	XVII	„	{	Mehed
	XVIII	„	{	Isamaale
	XIX	„	{	Vistel, vastel
	XX	„	{	Üle vee
				Siis
				Tervituslaul

Ande hind 10 senti.

Saadaval Lauljate Liidus, Tallinn, Lai tän. 7